

รายงานการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

สราวุธ ตรีโรจน์พร

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง	รายงานการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
ผู้รายงาน	นายสราวุธ ตริโรจน์พร
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ในด้านบริบท 2) ประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ 4) ประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต และ 5) ศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

กลุ่มตัวอย่าง คือ ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามที่ผู้รายงานสร้างขึ้น จำนวน 5 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านบริบท มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รองลงมา คือ ความจำเป็นต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทยให้สูงขึ้น ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมวันสำคัญ

3. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรมของโครงการ รองลงมา คือ รูปแบบและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับนักเรียน ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ งบประมาณ มีความเหมาะสมกับโครงการ

4. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความร่วมมือและความสนใจของนักเรียนต่อการจัด กิจกรรม รองลงมา คือ การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบ ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ มีผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 รองลงมา คือ ครูและนักเรียนมีความยิ้มแย้ม แจ่มใส ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ

6. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม มีผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับฟังความคิดเห็น ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รองลงมา คือ บรรยายการนิเทศติดตาม ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติตามกำหนดการปฏิบัติงาน

7. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ มีผลการประเมินโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การแสดงออกทางภาษาไทย รองลงมา คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของวันสุนทรภู่ และวันภาษาไทย ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนรักและภูมิใจในความเป็นไทย

8. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสวยงาม น่าใช้บริการ รองลงมา คือ ความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีหนังสือและสื่อมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์

9. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 เมื่อพิจารณา ด้านปัจจัยนำเข้า เสนอแนะให้เพิ่มบุคลากรเพื่อรับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะ สำรวจความต้องการวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ในการดำเนินงานของครูทุกคน ให้ครูภาษาไทยได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น และจัดอบรมครูประจำชั้นให้มีทักษะการสอนภาษาไทย รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ด้านกระบวนการเสนอแนะให้ทำคำสั่งแต่งตั้งหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดในการปฏิบัติงานให้ครูทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ลดภาระงานด้านอื่นๆ ของครูภาษาไทย และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนอื่นๆ ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนการประเมินห้องเรียนคุณภาพระดับโรงเรียนจากเดือนละครั้งเป็นเดือนละสองครั้ง และให้รางวัลกับห้องเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม เสนอแนะให้ นำผลการนิเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และให้รางวัลแก่ครูที่มีคะแนนผลการนิเทศสูงสุดแต่ละครั้งที่ประเมิน ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ เสนอแนะให้ กำหนดเวลาในการแข่งขันกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม เพิ่มจำนวนรางวัลให้กับนักเรียน เพื่อเป็นกำลังใจให้กับนักเรียน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด เสนอแนะให้ จัดซื้อหนังสือ วารสาร และสื่อให้มากขึ้น และควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อเพิ่มบรรยากาศในการใช้บริการและดูแลรักษาสื่อต่างๆ จากฝุ่น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์จาก นายวานิช โสภี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสังขารังน้ำขาว วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ นายนภวิชัย ศรีทัต ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกกลาง วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ นางกานต์ทิศา อ้วนอินทร์ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ นางจารุวรรณ แจ่มเสียง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ นางรมย์ชลี ปาระแก้ว ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำ แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ที่ให้การสนับสนุนและความร่วมมืออย่างดียิ่งจนการประเมินโครงการสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากรายงานการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ฉบับนี้ ผู้รายงานขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดาและครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ชีวิต สติปัญญาและคุณธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำและเสริมสร้างคุณงามความดีแก่ผู้รายงาน

สรารุช ตริโรจน์พร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	3
ขอบเขตของการประเมิน.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model).....	31
ห้องเรียนคุณภาพ.....	48
การนิเทศการศึกษา.....	49
กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย).....	54
การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน.....	57
โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย	
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ (ต่อ)	
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	92
วิธีดำเนินการ.....	93
สรุปผลการประเมินโครงการ.....	95
อภิปรายผลการประเมินโครงการ.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	102
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	113
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (IOC).....	119
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	124
ภาคผนวก จ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและหนังสือตอบรับ.....	140
ประวัติย่อผู้รายงาน.....	163

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของมิติทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาทการประเมินเป็นระยะๆ และการประเมินสรุปรวม.....	39
2	ลักษณะสำคัญของการประเมิน 4 มิติ ตามรูปแบบการประเมิน CIPP.....	41
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านบริบท.....	78
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัจจัยนำเข้า.....	79
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกระบวนการ.....	79
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิต ของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพและกิจกรรมการนิเทศติดตาม.....	80
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิต ของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด.....	81
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยรวม.....	82
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านบริบท.....	83
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า.....	84
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ.....	86
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม.....	87
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ.....	88
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับ คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการประเมิน.....	9
2	การประเมินโครงการ 8 ขั้นตอน.....	18
3	รูปแบบการประเมินโครงการของ Marvin C. Alkin.....	21
4	รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของ Provus.....	22
5	โครงสร้างรูปแบบการประเมินของ Robert E. Stake.....	26
6	ประเภทของการประเมินและลักษณะการตัดสินใจตามกรอบความคิด ของรูปแบบการประเมินซีบี.....	28
7	องค์ประกอบหลักของรูปแบบการประเมิน CIPP และความสัมพันธ์ กับโครงการ.....	38
8	ผังรูปแบบการประเมินในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นการปรับปรุงเชิงระบบ.....	43
9	ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินแบบ CIPP Model..	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากอดีตจนถึงปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็วด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ทุกประเทศทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมืองการปกครอง ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างชาติและสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลก การที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีความสามารถด้านความรู้และทักษะชีวิตด้านต่างๆ รวมไปถึงต้องส่งเสริมความสามารถบางอย่างในตัวให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (จิราพร สุขเอมโอษฐ์, 2552: 1)

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อ ทำความเข้าใจ สื่อความคิดของกันและกัน และทำให้สังคมมนุษย์สามารถพัฒนา สร้างความเจริญจนเป็นสังคมที่มีระเบียบ มีแบบแผน การดำเนินชีวิตที่เป็นรูปแบบของมนุษย์โดยเฉพาะได้ (เปรม ติณสูลานนท์, 2544: 15) ในโลกของเรามีภาษาพูดใช้อยู่มากมายนับพันภาษา แต่สำหรับคนไทยนั้นภาษาที่สำคัญที่สุดคือภาษาไทย เพราะเป็นภาษาที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของเราเอง แสดงความเป็นธรรมชาติของเราและความเป็นสมาชิกของสังคมโลก ภาษาไทยเป็นภาษาที่คนไทยใช้เพื่อแสดงศักยภาพของแต่ละบุคคล เป็นภาษาที่แสดงความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2546: 130)

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารของคนไทยทั้งชาติ ให้สามารถเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บ่งบอกถึงความเป็นอารยธรรมและเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ นอกจากนี้ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงคนไทย

รุ่นปัจจุบัน เป็นที่น่าภาคภูมิใจยิ่งนักที่เรามีภาษาประจำชาติที่ใช้สื่อความหมายได้ทั่วประเทศ เราสำรวจด้วยถ้อยคำในภาษาและสามารถใช้ ประโยชน์ได้โดยสะดวกทั้งในภาษาพูด และภาษาเขียน ภาษาไทยของเรามีความเจริญงอกงาม เพราะนอกจากเราจะดำรงรักษาส่วนที่เป็นของเดิมไว้ได้แล้ว เรายังสามารถสร้างส่วนที่เป็นของใหม่ให้ผสมผสานกลมกลืนกับของเดิมไว้เป็นอย่างดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดว่า เมื่อจบการศึกษาในแต่ละระดับชั้น นักเรียนต้องมีทักษะในด้านการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน เป็นอย่างดี มีนิสัยรักการอ่าน และร่วมแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่าน การเขียน นับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะนอกจากเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแล้ว ยังส่งผลต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆในหลักสูตรอีกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายภายใต้โครงการวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เด็กอุตร 1 เป็นที่ 1 โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน โดยกำหนดนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ นโยบายที่ 1 ยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET, NT, RT, PISA ร้อยละ 3 นโยบายที่ 2 เด็กอุตร 1 อ่านออกเขียนได้ทุกคน ร้อยละ 100 นโยบายที่ 3 เด็กอุตร 1 รักการอ่านทุกคน ร้อยละ 100

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนในปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 8 คน จากผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 80.49 ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.83 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.53 ซึ่งผลการประเมินและผลการทดสอบที่กล่าวไว้ข้างต้น ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยใช้โมเดลการประเมินแบบชิปปี้ หรือ CIPP Model ของสตฟเฟิลบีม (Danial L. Stufflebeam) เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อประเมินความเหมาะสมของบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 คือ

1. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ในด้านบริบท
2. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า
3. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ
4. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต ดังต่อไปนี้
 - 4.1 กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ
 - 4.2 กิจกรรมการนิเทศติดตาม
 - 4.3 กิจกรรมวันสำคัญ
 - 4.4 กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด
5. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ขอบเขตของการประเมิน

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ครู จำนวน 4 คน นักเรียน จำนวน 57 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 57 คน รวมทั้งสิ้น 128 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 102 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1.2.1 ศึกษาเทคนิคประจำกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน เนื่องจากตัดครูและผู้บริหารที่เป็นคณะกรรมการ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 1.2.3 ครู จำนวน 4 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2.4 นักเรียน จำนวน 45 คน เนื่องจากตัดนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 1.2.5 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 45 คน เนื่องจากตัดผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาของการประเมิน

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้ศึกษาเลือกใช้โมเดลการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ของ Stufflebeam ภายใต้องค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 การประเมินด้านบริบท (C : Context Evaluation)
- 2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (I : Input Evaluation)
- 2.3 การประเมินด้านกระบวนการ (P : Process Evaluation)
- 2.4 การประเมินด้านผลผลิต (P : Product Evaluation)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ มีขอบเขตด้านเวลา คือ ปีการศึกษา 2563 (16 พฤษภาคม 2563 – 31 มีนาคม 2564)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การประเมินโครงการ หมายถึง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยใช้โมเดลการประเมินแบบซิปป หรือ CIPP Model ในการประเมิน 4 ด้านประกอบด้วย

1.1 การประเมินด้านบริบท หมายถึง การประเมินระดับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2563

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง ประเมินระดับความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ระยะเวลา รูปแบบและกิจกรรมของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง ประเมินระดับความเหมาะสมของการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนของโครงการในเรื่องการอบรมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินการตามแผนงาน ความร่วมมือของครู การสนับสนุนและแก้ไขปัญหาจากผู้บริหาร และการสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

1.4 การประเมินด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินคุณภาพเกี่ยวกับผลผลิตที่ได้ทั้งหมดจากกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ ดังต่อไปนี้

1.4.1 กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ ได้แก่ การพัฒนาห้องเรียนให้มียุทธศาสตร์ครบทั้ง 4 ด้าน

1.4.2 กิจกรรมการนิเทศติดตาม ได้แก่ การตรวจเยี่ยมเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจ ในการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนภาษาไทย

1.4.3 กิจกรรมวันสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญตระหนัก และเห็นคุณค่าของภาษาไทย มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย

1.4.4 กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรอย่างหลากหลายและน่าสนใจ เพียงพอต่อความต้องการในการศึกษาและค้นคว้าของครูและนักเรียน

2. โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยมีกิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ

2.2 กิจกรรมการนิเทศติดตาม

2.3 กิจกรรมวันสำคัญ

2.4 กิจกรรมพัฒนาห้องสมุด

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1
4. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่ในโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2563
5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
6. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
7. กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมที่พัฒนาห้องเรียนให้มียอดประกอบครบ
ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สามารถอ่านออก เขียนได้ และนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง 2) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 3) นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ และ 4) ห้องเรียนสะอาด
เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม น่าเรียน
8. กิจกรรมการนิเทศติดตาม หมายถึง กิจกรรมการตรวจเยี่ยม สอบถามเพื่อการส่งเสริม
สนับสนุน พัฒนางาน และสร้างขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนภาษาไทย
9. กิจกรรมวันสำคัญ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นในวันสุนทรภู่และวันภาษาไทย
เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ตระหนัก และเห็นคุณค่า
ของภาษาไทย มีความรักและภูมิใจในความเป็นไทย
10. กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด หมายถึง กิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้
ในด้านการให้บริการของห้องสมุด การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรอย่าง
หลากหลายและน่าสนใจ เพียงพอต่อความต้องการในการศึกษาและค้นคว้าของครูและนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง การบริหาร
โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ และนำเสนอหน่วยงาน
ต้นสังกัดต่อไป
2. ครูผู้สอนได้เข้าใจสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน
ภาษาไทย และนำผลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้ประเมินได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)
3. ห้องเรียนคุณภาพ
4. การนิเทศการศึกษา
5. กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)
6. การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน
7. โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ในการปฏิบัติงานทุกชนิดจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่จะกระทำในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งไว้ ซึ่งเมื่อปฏิบัติงานไปแล้วอาจจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยต่างกันไป รวมทั้งมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย จึงต้องหาวิธีการควบคุมและปรับปรุงวิธีการกำหนดเป้าหมาย และการปฏิบัติจริงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเหล่านี้ คือ หลักการที่เป็นแหล่งความคิดและที่มาของความหมายของการประเมินผล (ประชุม รอดประเสริฐ, 2547: 333)

1. ความหมายของการประเมินโครงการ

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการประเมินโครงการไว้ดังต่อไปนี้

รัตน์ บัสนธ์ (2540: 9) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมเกี่ยวกับโครงการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเกณฑ์แล้วตัดสินใจให้คุณค่าต่อข้อมูลหรือโครงการดังกล่าว

ทวีป ศิริรัศมี (2544: 114) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อกำหนดคุณค่าของสิ่งใดๆ อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเป็นระบบระเบียบ และมีหลักเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลและเชื่อถือได้

สุวิมล ตีรกานันท์ (2545: 2-3) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างทันทั่วทั้งที่

มยุรี อนุมานราชชน (2546: 286) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การออกแบบการวิจัยประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสรุปการวิจัยที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นมากที่สุด สถานการณ์หนึ่งๆ

ประชุม รอดประเสริฐ (2547: 74) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาข้อชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินโครงการนั้น

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 29) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้นๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด

พิสนุ พงศ์ศรี (2553: 64) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการตัดสินใจคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยการนำสารสนเทศจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อตัดสินใจทำโครงการทดลองหรือนำร่อง ปรับเปลี่ยน ขยายผลหรือยกเลิกโครงการ

Cronbach (1981: 14) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบอย่างเป็นระบบในการพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ตลอดจนผลที่ตามมาของเหตุการณ์ในสภาวะปัจจุบันของโครงการ

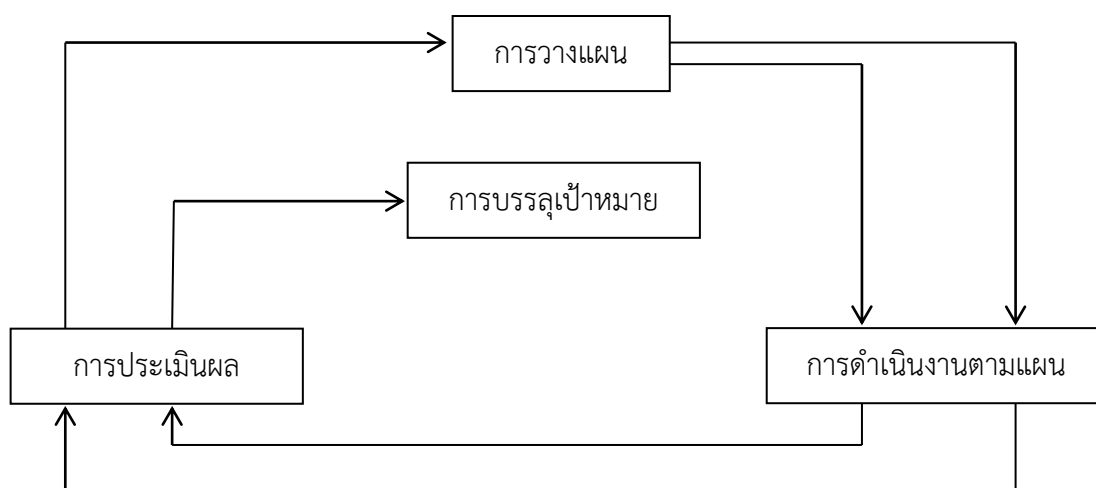
Suchman (1990: 45) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไรหรือเป็นการค้นคว้าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

จากความหมายของการประเมินโครงการที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าการประเมินโครงการ คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของการดำเนินงานโครงการอย่างเป็นระบบ โดยนำมาใช้เป็นสารสนเทศในการตรวจสอบเป้าหมายของโครงการ ทำให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นๆ และปรับปรุงให้โครงการบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประโยชน์และความสำคัญของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการที่ถูกต้องอย่างมีระบบนับว่ามีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะโครงการในระดับต่างๆ ผู้บริหารต่างก็ให้ความสนใจกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และความสำเร็จของโครงการ ดังนั้นจึงต้องอาศัยการประเมินโครงการที่ถูกต้องมากกว่าความคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของโครงการไว้ดังต่อไปนี้

ดิเรก ศรีสุโข (2540: 85) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่า โครงการส่วนมากจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผล แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการประเมิน

การประเมินผลซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 3 ของโครงการ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะผลจากการประเมินจะทำให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ถ้าไม่บรรลุเป้าหมายจะมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นจุดอ่อนอย่างไร

ฐาปนา ชิมไพศาลและอัจฉรา ชิวะตระกูลกิจ (2544: 10-23) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ต่อการบริหารโครงการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานมีความชัดเจน กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้เริ่มดำเนินงาน ควรได้รับการประเมินผลเสียก่อน หากมีส่วนใดที่ขาดความชัดเจนก็จะได้ให้ไปทำการปรับปรุงให้ชัดเจนเสียก่อน
 2. ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเปิดประโยชน์เต็มที่หรือเป็นไปอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้เพราะในการประเมินผลโครงการต้องมีการวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ รวมถึงทรัพยากรทุกประเภทที่ได้รับการจัดสรรว่ามีประมาณพอเหมาะแก่การดำเนินงานเพียงใด
 3. ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมายรวมทั้งชี้วัดความสำเร็จของโครงการ
 4. ช่วยในการควบคุมคุณภาพของงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักของวิทยาศาสตร์จะวิเคราะห์ถึงปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงาน มีการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงคุณภาพของงาน
 5. ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ เพราะการติดตามประเมินผลจะทำให้ผู้บริหารโครงการทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
 6. ใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายขององค์กร
- ทวีป ศิริรัตน์ (2544: 116) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการว่า การประเมินโครงการมีหน้าที่หลายประการ ดังนี้
1. หน้าที่ในด้านสารสนเทศ (Information Function) การประเมินทำหน้าที่ให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเพื่อการย้อนกลับ (Feedback) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงในการดำเนินงานโครงการ
 2. หน้าที่ในด้านวิชาชีพ หน้าที่นี้มุ่งที่จะเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการและจุดมุ่งหมายของโครงการ การแสดงถึงประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวของแผนและยุทธศาสตร์ของการดำเนินงานของโครงการ จุดอ่อน จุดแข็ง และข้อเสนอแนะการดำเนินงานที่ถูกต้อง
 3. หน้าที่ในการจัดองค์กร หน้าที่นี้เป็นการช่วยเหลือองค์กรในการวิเคราะห์เป้าหมาย วัตถุประสงค์ จุดแข็งและจุดอ่อนของโครงสร้างองค์กร ช่วยในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงและรู้โครงสร้างใหม่ขององค์กร
 4. หน้าที่ด้านการเมือง หน้าที่นี้ประกอบด้วยการกำหนดระเบียบวาระและประเด็นหรือหัวข้อการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็น หน้าที่ของการประเมินในด้านนี้มุ่งเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและผลประโยชน์ของกลุ่มระหว่างนักวางแผนและผู้บริหารจัดการโครงการ

5. หน้าที่ในทางสังคมจิตวิทยา หน้าที่นี้มุ่งเพื่อสร้างความรู้สึเกี่ยวกับความมั่นคงของลูกค้ำและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ประเด็นและปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ จะถูกทำให้ง่ายต่อการแก้ไขและเยียวยา

6. หน้าที่ในด้านประวัติศาสตร์ของการประเมินประกอบด้วยการบันทึกและการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์และกิจกรรมที่สำคัญๆของโครงการ เพื่อการกำหนดทิศทางและการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการที่ชัดเจนในอนาคต

เยาเวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 93-95) กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโครงการสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นการรับรองคุณภาพของโครงการ
2. ช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านเงินทุนได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากสภาพการณ์ที่แท้จริง
3. ช่วยให้ข้อมูลซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญแต่ละโครงการตามลำดับก่อนหลัง โดยสามารถทราบได้ว่าโครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการคัดเลือกโครงการ
4. ช่วยให้ข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับบริการ ข้อมูลประเภทนี้ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการตลอดจนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ
5. ช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 30) ได้สรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ
3. ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป
4. ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบ

ผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Anderson and Simuel (1985: 14-35) ได้อธิบายบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์ต่างๆ ไว้ 6 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ซึ่งได้แก่ การประเมินว่าโครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ ความเป็นไปได้หรือมีคุ้มค่างบเงินทุนค่าใช้จ่ายต่างๆ เพียงอย่างไร โครงการเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้างหรือแคบ เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะช่วยในการนำมาประมวลสรุปตัดสินใจสำหรับผู้บริหารหรือแหล่งทุนที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการใช้ต่อไป

2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไปหรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่ การประเมินภายหลังจากโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้มีอยู่อีกต่อไปหรือไม่ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่างบทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใด และโครงการที่ดำเนินการไปนั้นก่อให้เกิดผลข้างเคียง (Side Effects) ทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการซึ่งเป็นการประเมินเมื่อโครงการได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงดำเนินโครงการ ทั้งนี้ โดยทำการประเมินเพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่างๆ ของโครงการ อันได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อที่จะรู้ว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้นั้นเมื่อมีการดำเนินโครงการไปชั่วระยะหนึ่ง มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ หรือได้รับการยอมรับสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เนื้อหาของโครงการเป็นการพิจารณาว่าเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความครอบคลุมเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงไร

นอกจากนี้ก็ยังพิจารณาอีกว่า เนื้อหาสาระของโครงการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภูมิหลังหรือพื้นเพเดิมของกลุ่มเป้าหมายและผู้รับบริการจากโครงการมากน้อยเพียงใด วิธีการดำเนินโครงการโดยพิจารณาว่าโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีกลุ่มเป้าหมายร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร ครบหรือไม่ครบตามที่กำหนดไว้ โครงการมีผู้ร่วมงานเพียงพอหรือไม่เท่าไร โครงการมีการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการได้รับการเสริมแรงหรือการสร้างแรงจูงใจอย่างไร เป็นต้น

สภาวะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับนโยบาย
ทางการเมืองหรือทางการบริหารของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่าให้การ
สนับสนุนการดำเนินโครงการหรือไม่ อย่างไร สัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงานในโครงการมีลักษณะ
อย่างไร ขัดแย้งกันหรือไม่เป็นอุปสรรคต่อการที่จะดำเนินการต่อไปเพียงใด ตลอดจนกระทั้งการยอมรับ
หรือให้การสนับสนุนและการต่อต้านของสาธารณะที่มีต่อโครงการเป็นไปในทิศทางใดเหล่านี้ เป็นต้น

4. เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่างๆ
ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณชน การเมือง แหล่งเงินทุน รวมทั้งนักวิชาชีพ
อื่นๆ โดยต้องการรู้ว่าแหล่งดังกล่าวนี้มีแหล่งใดบ้างให้การสนับสนุนโครงการอย่างแท้จริง เมื่อมีการ
ดำเนินโครงการอยู่ในขณะนั้น

5. เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่างๆ
ในทางตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในข้อที่ 4 นอกจากเราจะต้องรู้ถึง
แหล่งที่ให้การสนับสนุนโครงการแล้ว ในการดำเนินโครงการใดๆ ก็ตาม บางครั้งโครงการดังกล่าวนั้น
ก็จะได้รับการขัดขวางต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้อย่างสะดวก และวัตถุประสงค์
ของโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
เพื่อพิจารณาว่าแหล่งใดบ้างที่ขัดขวางโครงการ จึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุง
ให้ดำเนินโครงการให้มีความเป็นไปได้อย่างสะดวกต่อไป

6. เพื่อช่วยเกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่างๆ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรู้
ความเข้าใจในพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมิน แต่ที่ว่า
มีผลต่อโครงการ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยาและด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น
จากประโยชน์และความสำคัญของการประเมินโครงการ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานการดำเนินงานมีความชัดเจน
มากขึ้น กล่าวคือ ก่อนที่จะนำโครงการไปสู่การปฏิบัติย่อมจะต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด
จากผู้บริหารและผู้ประเมินหากพบข้อบกพร่องจะมีการปรับปรุงให้มีความถูกต้องชัดเจนก่อน

2. ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเป็นประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะ
การวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ข้อมูลใดหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการแก้ไขเพื่อให้สามารถ
ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเพียงพอต่อการดำเนินงาน

3. ช่วยให้เห็นงานบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน
ดังนั้น เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข ให้ดำเนินการไปด้วยดีย่อมจะทำให้
การดำเนินงานตามแผนงานบรรลุวัตถุประสงค์

4. มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการและ
ช่วยลดสิ่งที่อาจทำให้เกิดความเสียหายลง

5. มีส่วนสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน เนื่องจาก การประเมินโครงการ เป็นการตรวจสอบและควบคุมอย่างมีระบบ เป็นวิทยาศาสตร์ทุกส่วนของโครงการและปัจจัยทุกชนิด ที่ใช้ในการดำเนินงานจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด ส่วนใดที่เป็นปัญหาหรือไม่มีคุณภาพ จะได้รับการพิจารณาย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่าจะเป็นไปตามมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่ต้องการ

6. มีส่วนช่วยในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการ ประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุม บังคับบัญชาหรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะวิธีการใหม่ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการอันจะนำมาซึ่งผลงานที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจและความตั้งใจ กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน

7. ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ การประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหาร ได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหา ข้อดีข้อเสีย ความเป็นไปได้และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนิน โครงการ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นจะช่วยทำให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไปหรือยุติ โครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนหรือ การกำหนดนโยบายผู้บริหาร

จากประโยชน์และความสำคัญของการประเมินโครงการที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 มีความสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข การดำเนินโครงการ ยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร กำกับ นิเทศและติดตามผลการดำเนิน โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่
3. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินโครงการต่างๆ ของโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่และ นำไปใช้เป็นข้อมูลสนเทศสำหรับสถานศึกษาอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา เกี่ยวกับการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

3. จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการ และการดำเนินโครงการ ให้ดียิ่งขึ้น แต่ขณะเดียวกันจุดมุ่งหมายเฉพาะของการประเมินก็ต้องกำหนดให้ชัดเจน โดยผู้ที่ต้องการ ใช้ผลการประเมินนั้นๆ เช่น เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงกระบวนการวางแผนโครงการ เพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานต่อผู้ตรวจสอบและผู้บริหาร เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ เพื่อบอกผล การดำเนินงานโครงการสาธารณะได้รับทราบเพื่อขยายโครงการ เพื่อดำเนินโครงการต่อเนื่องหรือระงับ

โครงการ เพื่อตัดสินใจวิธีการหรือเทคนิคใหม่ๆ ที่นำมาใช้ประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพื่อปรับปรุงทักษะ การประเมินของนักประเมินเอง และมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน โครงการไว้ดังนี้

สมพิศ สุขแสน (2545: 2-3) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการมีดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่า ควรจะยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยเฉพาะการมีโครงการใหม่ๆ ยังไม่ได้จัดทำ ในรูปของโครงการทดลอง (Experimental) ซึ่งมีโอกาสจะผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ง่าย ความล้มเหลว ของโครงการจึงมิใช่ความล้มเหลวของผู้บริหารเสมอไป ดังนั้น ถ้าเราประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จ ตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ก็ควรดำเนินต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหา หรือมีผลกระทบเชิงลบมากกว่า เราก็ควรยกเลิกไป

2. เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ ว่าเป็นไปตามที่ กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด

3. เพื่อปรับปรุงงาน ถ้าเรานำโครงการไปปฏิบัติแล้ว พบว่า บางโครงการไม่ได้เสีย ทั้งหมดแต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ เราควรนำโครงการนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น ขาดความร่วมมือของประชาชน ขัดต่อค่านิยม ของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ หรือสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบต่ำ เมื่อเราทราบผล ของการประเมิน เราก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น

4. เพื่อศึกษาทางเลือก (Alternative) โดยปกติในการนำโครงการไปปฏิบัติ นั้น ผู้บริหารโครงการจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางเลือก ดังนั้น การประเมินผลจะเป็นการเปรียบเทียบทางเลือกก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางเลือกใดไปปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยลง

5. เพื่อขยายผล ในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีการติดตามและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เราอาจไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้าเราประเมินโครงการ เป็นระยะ สม่าเสมอ ผลปรากฏว่าโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ เราควรจะ ขยายผลโครงการนั้นต่อไป แต่การขยายผลนั้นมีได้หมายความว่า จะขยายไปได้ทุกพื้นที่การขยายผล ต้องคำนึงถึงมิติของประชากร เวลา สถานที่ สถานการณ์ต่างๆ เช่น โครงการปลูกพืชเมืองหนาว จะประสบความสำเร็จในพื้นที่ภาคเหนือ แต่ถ้าขยายผลไปยังภูมิภาคอื่นอาจจะไม่ได้ผลดีเสมอไป เพราะต้องคำนึงถึงลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เชื้อชาติ ค่านิยม ฯลฯ ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือสิ่งที่ นำไปในพื้นที่หนึ่งอาจได้ผลดี แต่นำไปขยายผลในพื้นที่หนึ่งอาจไม่ได้ผลหรือสิ่งที่เคยทำได้ผลดี ในช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะได้ผลดีในอีกช่วงเวลาหนึ่ง

ไทเลอร์ (Tiler, 1989 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2551: 180-182) มีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินนั้นคือ

1. เพื่อตัดสินว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป แต่ส่วนใดไม่ประสบผลสำเร็จก็จะได้แก้ไขปรับปรุงต่อไป
 2. เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ในอันที่จะช่วยเข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้
- Fetterman (1997: 5) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการที่สำคัญ

มี 4 ประการ คือ

1. เพื่อต้องการคำถามต่างๆ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน
2. เพื่อต้องการคำตอบต่างๆ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโครงการ
3. เพื่อต้องการตอบคำถามเกี่ยวกับการวินิจฉัยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการ
4. เพื่อต้องการตอบคำถามที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของโครงการ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยตัดสินใจในการสนับสนุนหรือยกเลิกโครงการ ทราบความก้าวหน้าและแนวทางในการปรับปรุงโครงการและช่วยตรวจสอบว่าโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใดและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

4. ขั้นตอนของการประเมินโครงการ

พิสนุ พงศ์ศรี (2553: 102-105) กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินโครงการไว้ว่า ตั้งแต่ก่อนการประเมิน ระหว่าง หรือสิ้นสุดโครงการ มีการประเมินโครงการ 8 ขั้นตอน แต่ถ้ามีการประเมินงานหรือตรวจสอบผลการประเมินจะมี 9 ขั้นตอน มีสาระโดยสรุปดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดการประเมินและศึกษาวิเคราะห์โครงการพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้ประเมินต้องศึกษาโครงการและสาระที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารหรือแหล่งข้อมูลอื่นเพื่อให้ได้ข้อสรุปนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมินและพัฒนาตัวชี้วัดในขั้นตอนต่อไป
2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัด เมื่อได้วัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินที่ชัดเจน คงที่ หรือค่อนข้างชัดเจนให้นำไปพัฒนาตัวชี้วัดรูปแบบการประเมินตามความต้องการและใช้เป็นกรอบในการเลือกพัฒนาหรือสร้างตัวชี้วัด กำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก แหล่งข้อมูล เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี) คำว่าเกณฑ์ในที่นี้ หมายถึง เกณฑ์การตัดสิน ส่วนค่าน้ำหนัก หมายถึง ระดับความสำคัญของประเด็นและตัวชี้วัด กำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนักอาจแยกเป็น 4 ระดับ เรียงตามลำดับความละเอียดจากน้อยไปหามาก

4. การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมินเมื่อได้วัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินตัวชี้วัดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี) แล้วนำมารวมกันเป็นกรอบแนวคิดการประเมินอย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ประเด็นการประเมินกับตัวชี้วัดถ้าจะให้ละเอียดยิ่งขึ้นก็กำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก

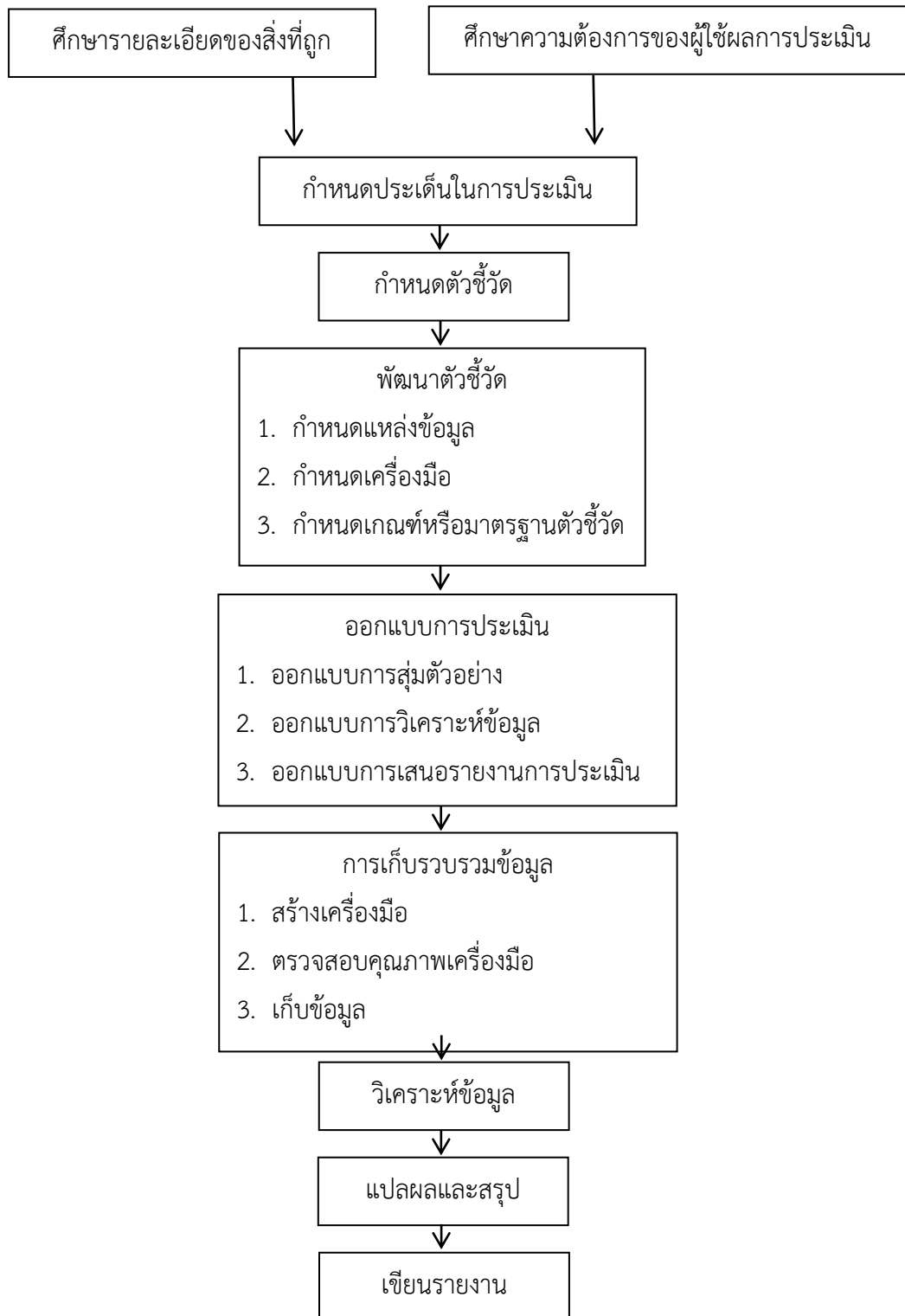
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลการประเมินต้องตัดสินใจผลจากสารสนเทศที่เก็บมาได้โดยใช้เครื่องมือต่างๆตามตัวชี้วัดที่กำหนดแต่ละโครงการจะมีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างเครื่องมือที่สร้างไว้ควรพัฒนาหาคุณภาพเครื่องมือด้วย

6. การเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อสร้างและพัฒนาหาคุณภาพเครื่องมือแล้วจะนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงในภาคสนามซึ่งเป็นการเริ่มปฏิบัติจริงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต สัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

7. การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการมักใช้สถิติพื้นฐานง่ายๆ เช่น จำนวนนับ ความถี่ร้อยละเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานถ้าใช้แบบทดสอบซึ่งมักเป็นการทดสอบที่ (t-test) และสถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

8. การเขียนรายงานการประเมินรายงานการประเมินโครงการที่สมบูรณ์จะมีโครงสร้างคล้ายกับรายงานการวิจัยคือมีส่วนนำ ส่วนที่เป็นเนื้อหา 5 บท และส่วนท้ายซึ่งเป็นภาคผนวก

9. การประเมินงานประเมินโครงการ (ถ้ามี) โดยสรุป การประเมินโครงการได้รับความสนใจและนำไปใช้มากกว่าการประเมินอื่นๆ ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการนำผลการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินใจจัดทำทดลอง เปลี่ยน ระบุ ปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการ รูปแบบการประเมินโดยตรงหรือปรับปรุงรูปแบบต่างๆ หรือคิดขึ้นเองได้การประเมินสามารถประเมินได้ตั้งแต่ก่อนดำเนินการโครงการระหว่างดำเนินโครงการและสิ้นสุดโครงการ การประเมินโครงการมี 8 ขั้นตอน แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การประเมินโครงการ 8 ขั้นตอน

5. รูปแบบการประเมินโครงการ

ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ (2556: 1-15) กล่าวว่า รูปแบบการประเมินมีหลายประเภท และได้นำเสนอรายละเอียดของรูปแบบการประเมินต่างๆ ไว้ 7 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ Ralph W. Tyler รูปแบบการประเมินของ Marvin C. Alkin รูปแบบการประเมินของ Malcolm M. Provus รูปแบบการประเมินของ Michael Scriven รูปแบบการประเมินของ Robert E. Stake รูปแบบการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam และรูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 รูปแบบการประเมินของ Ralph W. Tyler

Ralph W. Tyler เป็นผู้สำคัญในการประเมินโครงการ ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง เขาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน โดยเสนอเป็นกรอบความคิดครั้งแรกในปี ค.ศ. 1943 โดยเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้อยู่ในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วประเมินความสำเร็จของวัตถุประสงค์เหล่านั้น แนวคิดลักษณะนี้เรียกว่าแบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก

Tyler มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและถือว่าการประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ลำดับขั้นของการประเมินการเรียนการสอน มีดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วยข้อความที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ทางการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม เมื่อจบบทเรียนจึงประเมินผลโครงการ โดยการทดสอบผลสัมฤทธิ์

ในปี 1986 Tyler ได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการประเมินโครงการใหม่ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 6 ส่วนคือ

1. การประเมินวัตถุประสงค์ (Appraising Objective)
2. การประเมินแผนการเรียนรู้ (Evaluation the leaning Plan)
3. การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ (Evaluation to Guild Program Development)
4. การประเมินเพื่อนำโครงการปฏิบัติ (Evaluation Program Implement)
5. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา (Evaluation the Outcome of an Educational Program)

6. การติดตาม (Follow up) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

5.2 รูปแบบการประเมินของ Marvin C. Alkin

Marvin C. Alkin ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CSE (Center for the study of Evaluation Approach) จุดเน้นการประเมินตามแนวคิดของ Alkin คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ Alkin ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินของโครงการ

จากความหมายของการประเมินตามแนวคิดของ Alkin นั้น การประเมินจะประกอบด้วยการจัดหา และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจดังในการประเมินจำเป็นจะต้องประเมินในเรื่องต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

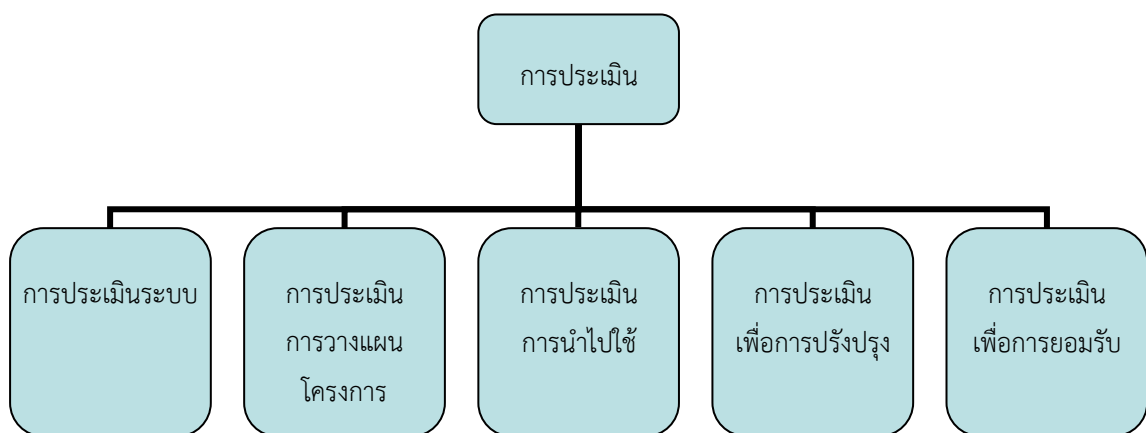
1. การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการอธิบายหรือพรรณาสภาพของระบบเพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น การประเมินระบบจะช่วยให้เราสามารถกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม สิ่งที่จะต้องศึกษา ได้แก่ ความต้องการของประชาชน ชุมชนและสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับการประเมินระบบแต่ละส่วนจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการต่างๆกัน

2. การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) เป็นการประเมินก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการตัดสินใจพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ นักประเมินต้องหาข้อมูลที่แสดงความคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมายพร้อมกับประเมินผลที่จะได้รับการใช้วิธีการดำเนินงานต่างๆด้วย เพื่อให้สามารถเห็นข้อเปรียบเทียบในการหาทางเลือกที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัญหา โดยทั่วไปจะใช้การประเมินจากเกณฑ์ภายนอกและจากเกณฑ์ภายใน

3. การประเมินการนำไปใช้เพื่อการดำเนินโครงการ (Program Implementation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินโครงการนั้นเป็นไปตามขั้นตอนต่างๆที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับสิ่งที่วางแผนไว้หรือคาดหวังไว้เพียงไร

4. การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลที่น่ามาใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีผลที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ดังนั้น นักประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทุกๆด้านของโครงการ ตลอดจนผลกระทบของโครงการที่มีต่อโครงการอื่นเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

5. การประเมินเพื่อยอมรับโครงการ (Program Certification) ขั้นตอนนี้ นักประเมินต้องหาข้อมูลข่าวสารรายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลพิจารณาตัดสินคุณค่าของโครงการ และศักยภาพในการสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์อื่นๆหรือนำไปใช้กับโครงการในสถานการณ์อื่นๆ ได้กว้างขวางเพียงใด ในขั้นนี้ข้อมูลที่ได้นักประเมินจะทำให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจว่าควรจะดำเนินโครงการในลักษณะใด อาจจะยกเลิก ปรับปรุงใหม่หรือจะขยายโครงการต่อไปอีก เป็นต้น รูปแบบการประเมินของ Alkin แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการประเมินโครงการของ Marvin C. Alkin

5.3 รูปแบบการประเมินของ Malcolm M. Provus

Malcolm M. Provus ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการกับมาตรฐานหรือเป็นการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลการปฏิบัติการของแผนงาน และอธิบายว่ามีความไม่สอดคล้องกัน 5 ชนิดที่สามารถศึกษาการใช้ได้จากแผนงาน คือ ความไม่สอดคล้องที่สัมพันธ์กับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ คือ การกำหนดปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงาน กำหนดกระบวนการดำเนินงานและกำหนดผลคาดหวังซึ่งจะได้รับการดำเนินงาน

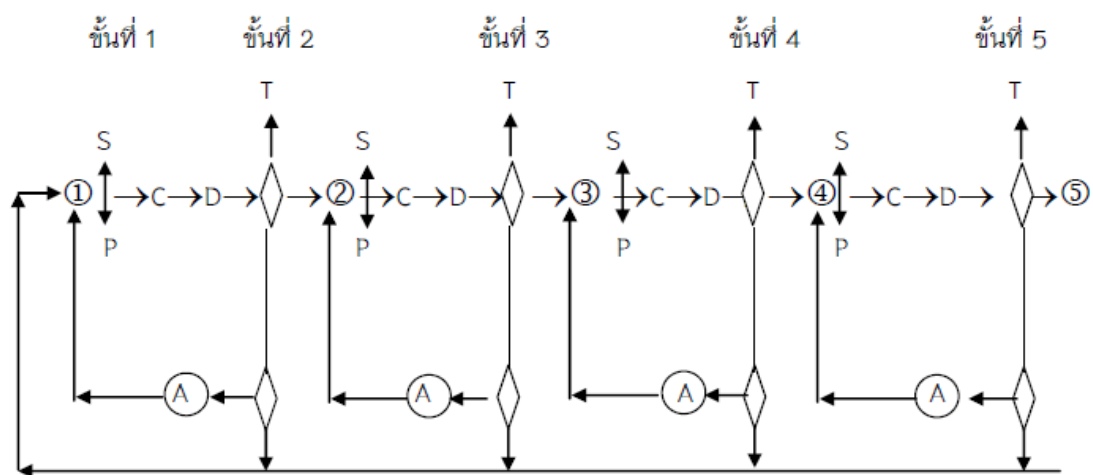
ขั้นที่ 2 การเตรียมพร้อมเป็นการนำปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานเข้าสู่กระบวนการ

ขั้นที่ 3 กระบวนการที่ใช้เพื่อการดำเนินงาน

ขั้นที่ 4 ผลผลิต

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการลงทุน

ตามรูปแบบนี้ การประเมินต้องทำโดยผู้ประเมินคนหนึ่งที่ได้วางมาตรฐานตามความคาดหวังของโครงการเอาไว้ ต่อจากนั้นการประเมินทุกอย่างต้องดำเนินไปโดยการหาข้อมูลใหม่และทำการตัดสินใจ โดยใช้มาตรฐานที่วางไว้เป็นเกณฑ์เป็นรูปแบบที่ช่วยให้หาข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในทุกขั้นตอนของการประเมินดังกล่าวข้างต้นและตลอดโครงการอย่างต่อเนื่อง แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของ Provus

S หมายถึง มาตรฐาน (Standard)	T หมายถึง ยกเลิก (Terminate)
P หมายถึง การดำเนินการ (Program performance)	A หมายถึง การเปลี่ยนแปลง
C หมายถึง เปรียบเทียบ (Compare)	(Alteration เกี่ยวกับ T หรือ S)
D หมายถึง ความไม่สอดคล้อง (Discrepancy information)	

การประเมินในแต่ละขั้นตอน ถ้าหากพบข้อบกพร่องก็แก้ไขปรับปรุงในขั้นนั้นๆ ด้วยวิธีการแก้ปัญหา (Problem solving) ซึ่งประกอบด้วยคำถามตนเอง เพื่อให้ได้ว่าทำไมจึงเกิดข้อบกพร่องนั้นๆ มีอะไรเป็นสาเหตุและมีวิธีใดที่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่มาจากสาเหตุนั้น สำหรับขั้นตอนในการแก้ปัญหามีดังนี้

คำถาม → เกณฑ์ → ข้อมูลที่ตอบคำถาม → การตัดสินใจ
(Q) (C) (I) (D)

เมื่อผู้ประเมินทำการประเมินถึงขั้นที่ 5 แล้ว ถ้าจะดำเนินงานหรือเริ่มวงจรใหม่ก็ต้องทำการออกแบบใหม่ โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การลงทุน ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของปัจจัยเบื้องต้นใหม่

5.4 รูปแบบการประเมินของ Michael Scriven

Michael Scriven ได้ให้ความหมายของการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระดับของเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหน้าที่การประเมินว่ามี 2 ระดับ คือ

1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นเพราะการประเมินจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนา

2. การประเมินเพื่อสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ ตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการเพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงต่อไป

Scriven ได้เสนอแนะว่าในเรื่องการประเมินเพื่อปรับปรุงหรือดูความก้าวหน้าของโครงการ โดยทำการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ควรที่จะใช้นักวิจัยมืออาชีพในการดำเนินการประเมินนั้น ควรจะได้แยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่างๆ ให้ชัดเจนรวมทั้งควรจะได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินโครงการด้วย ซึ่งมีวิธีการประเมินที่สามารถนำมาใช้ได้ 2 วิธี คือ

1. การประเมินก่อนมีการปฏิบัติงานหรือการประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) คือ การประเมินคุณค่าของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการวิธีทำให้ได้คะแนนและเจตคติของครู เป็นการประเมินก่อนที่จะได้มีการปฏิบัติงาน

2. การประเมินเมื่อมีการปฏิบัติงานแล้วหรือการประเมินคุณค่าการปฏิบัติงาน (Pay-off Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่าจากผลที่เกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมือกับนักเรียน เช่น การประเมินมีความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนหรือคะแนนที่ได้จากกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

การประเมินโดยใช้การเปรียบเทียบ Scriven มีความคิดเห็นที่แตกต่างจาก Cronbach ในเรื่องของการใช้กลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ในการประเมิน ซึ่ง Scriven เป็นบุคคลที่เห็นว่าการใช้กลุ่มเปรียบเทียบ มีข้อดีมากกว่าการไม่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ การใช้กลุ่มเปรียบเทียบจะเป็นการประหยัดกว่าไม่ต้องทำการศึกษาในระยะยาวและยังมีกลุ่มตัวอย่างมาก ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้แล้ว Scriven ยังเชื่อว่าการศึกษากลุ่มย่อย (Micro-studies) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์มากกว่าการศึกษาประชากรทั้งหมด (Cross studies) เพราะทำได้ง่ายกว่าและบ่อยครั้งกว่า

คุณค่าและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน Scriven เป็นนักประเมินที่ให้ความสำคัญของการประเมินค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้ เขาเชื่อว่าการประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินไม่ได้พิจารณาในด้านคุณค่าที่ได้รับโดยการเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการ สิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการ คือ

1. ความเป็นประโยชน์ นักประเมินควรจะต้องพิจารณาดูว่าสิ่งที่ได้ลงทุนไปนั้นมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด คำนวณกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ไปหรือไม่
2. ขวัญหรือกำลังใจหรือคุณธรรม เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินงานโครงการ ควรพิจารณาด้วยว่าผลของโครงการจะทำให้ขวัญหรือกำลังใจหรือคุณธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างไร
3. ค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องสำคัญมากแต่นักประเมินไม่ค่อยให้ความสนใจ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการประเมิน

การประเมินไม่ผูกพันกับจุดมุ่งหมาย (Goal-Free Evaluation) การประเมินโดยทั่วไป นักประเมินจะยึดจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นหลัก ดูความสอดคล้องผลการปฏิบัติงานกับจุดมุ่งหมายของโครงการ แต่ Scriven มีความเห็นว่า นักประเมินไม่ควรจะให้ความสนใจเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการที่ตั้งไว้เพียงอย่างเดียวแต่ควรจะให้ความสนใจกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ ซึ่งนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายของโครงการ ไม่ว่าผลอันนี้จะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ หรือผลบางอย่างอาจมีความสำคัญมากก็ได้

5.5 รูปแบบการประเมินของ Robert E. Stake

Robert E. Stake ได้พัฒนารูปแบบการประเมินโดยใช้แนวความคิดของ Cronbach และ Scriven เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติรูปแบบการประเมินของ Stake ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่นักประเมินนำมาประยุกต์ได้อย่างกว้างขวางในการประเมินโครงการ การประเมินตามความคิดเห็นของ Robert E. Stake หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการบรรยายและการตัดสินคุณค่าของโครงการ หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินมี 2 ประเภท คือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่างๆที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับโครงการนั้น และเพื่อต้องการได้ข้อมูลต่างๆที่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินคุณค่าของโครงการ

Stake ได้เสนอโครงสร้างรูปแบบการประเมินเคาน์เทนซ์ (Countenance Model) ซึ่งตามโครงสร้างของรูปแบบนี้ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกซ์บรรยาย (Description Matric) และเมตริกซ์การตัดสินคุณค่า (Judgement Matric) และได้เสนอว่าก่อนบรรยายหรือตัดสินคุณค่าของโครงการใดๆ นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโครงการนั้นๆด้วย การประเมินโครงการตามแนวคิดของ Robert E. Stake ผู้ประเมินจะต้องรวบรวม

ข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ เนื่องจาก แหล่งข้อมูลมีมากมายและวิธีการเก็บข้อมูลก็มีหลายวิธี ข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลที่นำมาใช้ในการอธิบายและการตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินนี้ ได้จำแนก

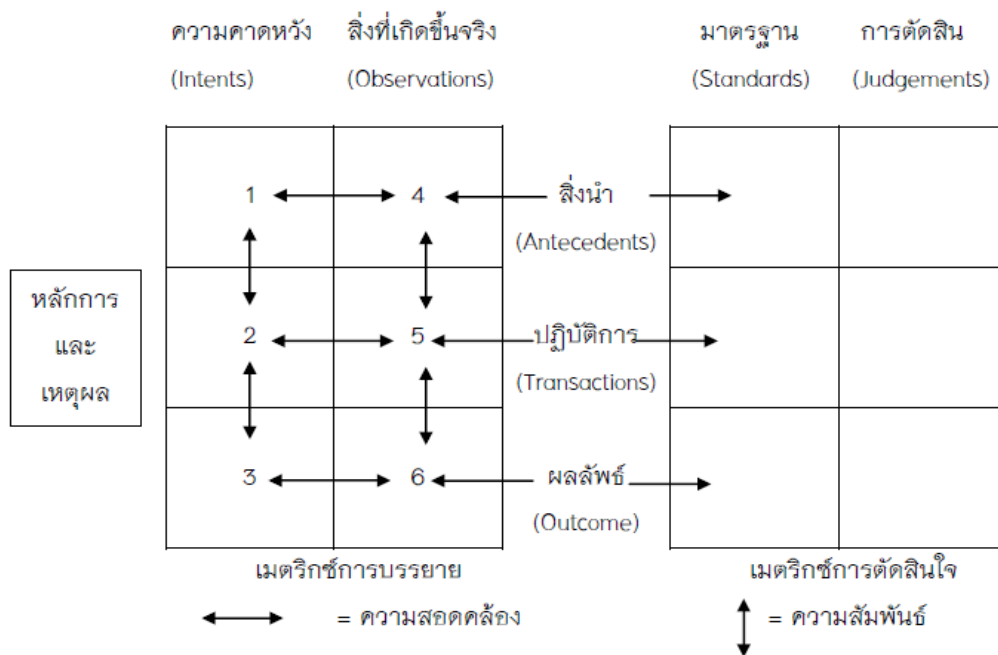
สิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่างๆ ในการดำเนินโครงการ
2. กระบวนการหรือการปฏิบัติ (Transaction) หมายถึง กิจกรรมดำเนินตามกิจกรรมที่ปฏิบัติ พฤติกรรมระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับอาจารย์ นักเรียนกับนักเรียน เป็นต้น

3. ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากโครงการในการเก็บข้อมูลผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้งสามชนิดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความคาดหวังหรือแผนงาน (Intents) หมายถึง สิ่งที่คาดหวังจำแนกเป็นความคาดหวังเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินงาน
2. สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Observation) หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจำแนกเป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินงาน
3. มาตรฐาน (standards) หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน คุณลักษณะที่ควรจะมี ควรจะทำ หรือควรจะได้รับ เกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินงาน
4. การตัดสินใจ (Judgment) หมายถึง ผลการพิจารณาการตัดสินใจเป็นการพิจารณาสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินการ

ในการประเมิน ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการบรรยายก่อน คือ ต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลลัพธ์ เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้และมาตรฐานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้วตัดสินใจ โครงสร้างรูปแบบการประเมินของ Robert E. Stake แสดงดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 โครงสร้างรูปแบบการประเมินของ Robert E. Stake

Stake เสนอวิธีการประเมินในรูปแบบของเมตริกซ์ (Matrix) สองประการ คือ เมตริกซ์การบรรยาย และเมตริกซ์การตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในเมตริกซ์การบรรยาย แบ่งออกเป็น 6 ช่อง คือ

ช่องที่ 1 หมายถึง ภาวะการณ์ที่คาดหวังว่าต้องมียู่ก่อนที่การดำเนินโครงการเกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

ช่องที่ 2 หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามความคาดหวังว่าจะจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ คือ ก่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้

ช่องที่ 3 หมายถึง ผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังการดำเนินงาน

ช่องที่ 4 หมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่จริงก่อนเริ่มโครงการ

ช่องที่ 5 หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามที่ได้สังเกตได้จริงจากโครงการ

ช่องที่ 6 หมายถึง ผลผลิตที่ได้จริงๆ หลังจากโครงการจบลงแล้ว

ตั้งแต่ช่องที่ 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนวคือ ในแนวตั้ง ได้แก่ ช่อง 1 – 2 – 3 และ 4 – 5 – 6 ควรมีความสัมพันธ์กัน เพื่อดูว่าปัจจัยเบื้องต้นเอื้ออำนวยต่อกระบวนการหรือไม่ และในแนวนอน ได้แก่ 1 – 4, 2 – 5 และ 3 – 6 ต้องมีความสอดคล้องกันทั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่าข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติจริงๆ ในแต่ละส่วนตามแนวตั้งนั้น มีความสอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่ประการใด และต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

เมื่อพิจารณาทั้งในแนวตั้งและแนวนอนแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน แสดงว่าโครงการนั้นเป็นโครงการที่บรรลุตามที่คาดหวังเอาไว้

2. ในเมตริกซ์การตัดสินใจ จำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเมตริกซ์ การอธิบายเกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมีอยู่ก่อนแล้วหรือตั้งขึ้นใหม่ โดยคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ สำหรับที่มาของการตัดสินใจควรให้ผู้ประเมินมีบทบาทด้วย คือ ต้องสรุปออกมาให้ได้ว่า โครงการการศึกษามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดหรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่จุดใดหรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อโครงการ

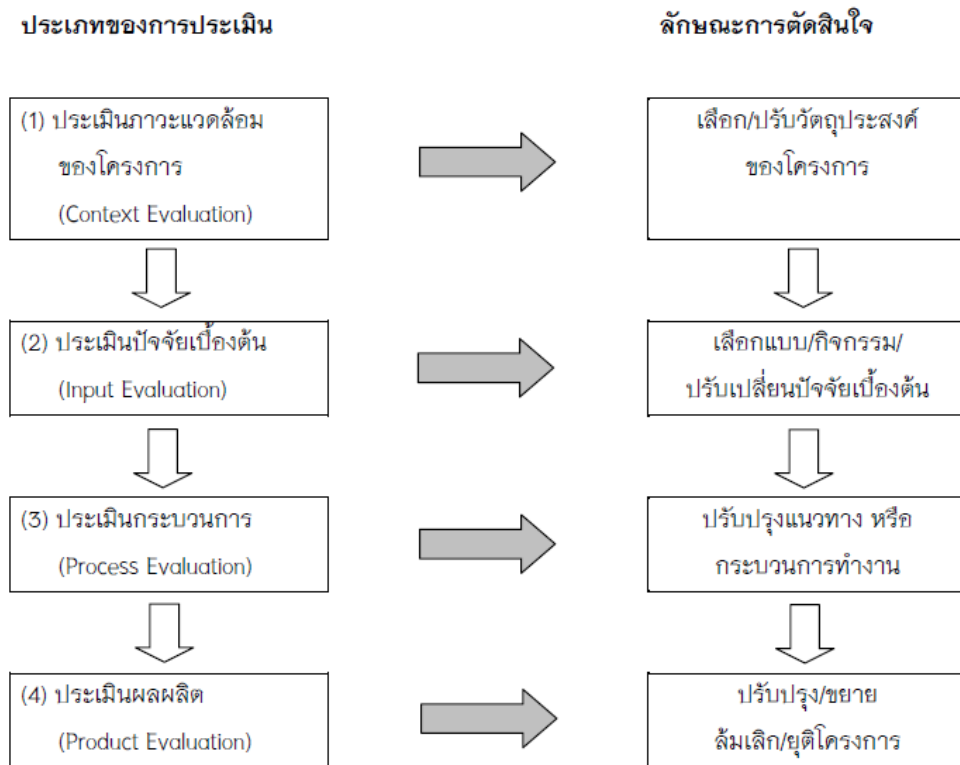
แนวคิดของ Stake แตกต่างไปจากแนวคิดของคนอื่นๆ ตรงที่พบว่าผลผลิตยังไม่ดีไม่ได้หมายความว่า การวางแผนไม่ดี หรือหลักสูตรไม่ดี แต่อาจบกพร่องที่องค์ประกอบอื่นๆ เช่น การจัดสภาพแวดล้อม ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้

5.6 รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam

Daniel L. Stufflebeam ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินเรียกว่า ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจาก Context, Input, Process, และ Product

Stufflebeam ได้ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำคัญมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

ประเภทของการประเมินและลักษณะการตัดสินใจตามกรอบความคิดของรูปแบบการประเมินชิปปี้ แสดงดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ประเภทของการประเมินและลักษณะการตัดสินใจตามกรอบความคิด
ของรูปแบบการประเมินชิปปี้

แนวทางการประเมินในด้านต่างๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามต่างๆ เช่น

1.1 เป็นโครงการที่สนองปัญหาหรือความต้องจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบาย

ขององค์กรหรือนโยบายของหน่วยหรือไม่

1.3 เป็นโครงการที่เป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุน

จากองค์กรต่างๆ หรือไม่

2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น

2.1 ปัจจัยที่กำหนดไว้ในโครงการเหมาะสมเพียงพอหรือไม่

2.2 กิจกรรม/แบบ/ทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้วที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเป็นไปได้และเหมาะสมเพียงใด

3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้นๆด้วย ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น

3.1 การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรมใดทำได้หรือทำไม่ได้เพราะเหตุใด

3.2 เกิดปัญหาอุปสรรคไม่ราบรื่น ไม่คล่องตัวหรือไม่อย่างไร

3.3 มีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อมปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วยซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญๆ เช่น

4.1 เกิดผล/ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

4.2 คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร

4.3 เกิดผลกระทบอื่นใดบ้างหรือไม่

5.7 รูปแบบการประเมินของ Donald L. Kirkpatrick

Donald L. Kirkpatrick แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา อดีตเคยเป็นประธาน ASTD (The American Society for Training and Development) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการประเมินผลอบรมว่า “การฝึกอบรมนั้นเป็นการช่วยเหลือบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมใดๆ ควรจะจัดให้มีการประเมินผล การฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่าการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมปกติที่เกิดขึ้นในทุกองค์กรเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นมาเพื่อการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานโดยมุ่งหวังให้ผู้ผ่านการอบรมได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Kirkpatrick เห็นว่าการประเมินผลการฝึกอบรมจะทำให้ได้ความรู้อย่างน้อย

3 ประการ คือ

1. การฝึกอบรมนั้นได้ให้อะไรหรือเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานในลักษณะใดบ้าง

2. ควรยุติโครงการชั่วคราวก่อนหรือควรดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ

3. ควรปรับปรุงหรือพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมในส่วนใดบ้างอย่างไร

ในการประเมินผลโครงการฝึกอบรม Kirkpatrick เสนอว่า ควรดำเนินการประเมินใน 4 ลักษณะ คือ

1. ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เป็นการตรวจสอบความรู้สึกรหรือความพอใจของผู้เข้ารับการอบรม
2. ประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยควรตรวจสอบให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude)
3. ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังอบรม (Behavior Evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าผู้ผ่านการอบรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปตามความคาดหวังของโครงการหรือไม่
4. ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงาน (Results Evaluation) เป็นการตรวจสอบว่า ผลจากการอบรมได้เกิดผลดีต่อองค์กรหรือเกิดผลกระทบต่อองค์กรในลักษณะใดบ้าง คุณภาพขององค์กรดีขึ้นหรือมีหรือมีคุณภาพขึ้นหรือไม่

แนวคิดเกี่ยวกับโมเดลการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

โมเดลการประเมินแบบชิปปี้ หรือ CIPP Model เป็นแนวคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีมและคณะ ได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เพราะให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผล ได้อย่างน่าสนใจและทันสมัยด้วย นอกจากนั้น สตัฟเฟิลบีม ก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมิน และรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model

รัตน์ะ บัวสนธ์ (2540: 10-22) ได้กล่าวถึงโมเดลการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ไว้ว่า โมเดลการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นการนำตัวอักษรตัวแรกของมิติ การประเมิน 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่ง Stufflebeam พัฒนานำเสนอขึ้นโดยมีพื้นฐาน มาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์การกระทำการประเมินโครงการทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่กลางปี 1960 โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม อาทิ การออกแบบการทดลองการประเมินอิงวัตถุประสงค์และการทดสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัดในการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการ

ในการศึกษาในสมัยนั้น จึงทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการประเมินใหม่ๆ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาอย่างรอบด้านหลายแง่มุมมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP เป็นหนึ่งในรูปแบบการประเมินอื่นๆ ที่นักประเมินในยุคนั้นพัฒนานำเสนอไว้ รูปแบบการประเมิน CIPP ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์ชัดเจนในหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1971 และปรับปรุงอีกครั้งในปี 2007 ในหนังสือ Evaluation Theory Models and Applications โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินบริบท : Context Evaluation หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนด การประเมินบริบท 4 ส่วนนี้มีความสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบโครงการ แผนงาน และการให้บริการที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ การประเมินบริบทมีวัตถุประสงค์ ดังนี้
 - 1.1 กำหนดขอบเขตและบรรยายเกี่ยวกับความตั้งใจให้บริการ
 - 1.2 จำแนกผู้รับผลประโยชน์ที่ตั้งใจให้บริการ (หรือกลุ่มเป้าหมาย) และประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว
 - 1.3 จำแนกปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เป็นบ่อเกิดความต้องการจำเป็นของผู้รับประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายนั้น
 - 1.4 จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติที่มีค่าและโอกาสการได้รับทุนอุดหนุนที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้น
 - 1.5 จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
 - 1.6 ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
 - 1.7 จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุงหรือความพยายามในการให้บริการ
- การประเมินบริบทอาจจะประเมินได้ทั้งก่อน ระหว่างหรือแม้กระทั่งหลังการดำเนินโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง (Intervention) อื่นๆ ในกรณีประเมินบริบทก่อนการดำเนินโครงการ องค์กรหรือหน่วยงานจะใช้ผลจากการประเมินบริบทเพื่อช่วยจัดลำดับความสำคัญและกำหนดเป้าหมายสำหรับโครงการนั้น แต่ถ้าเป็นการประเมินบริบทระหว่างหรือหลังดำเนินโครงการหรือสิ่งแทรกแซงอื่นๆ องค์กรและหน่วยงาน มักจะดำเนินการและจัดทำรายงานประเมินบริบทควบรวมไปกับการประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต กรณีนี้การประเมินบริบทจึงมีประโยชน์สำหรับการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าวมีคุณสมบัติตอบสนองหรือเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หรือไม่เพียงไร

เทคนิควิธีการที่ใช้ในการประเมินบริบท ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมสารสนเทศอย่างหลากหลายครอบคลุมสมาชิกที่เป็นประชากรเป้าหมายรวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ซึ่งโดยปกติมักเริ่มจากการซักถามผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อช่วยระบุขอบข่ายการศึกษา หลังจากนั้นนักประเมินอาจจะทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการรับบริการหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ ซึ่งอาจทำได้โดยการทบทวนเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังและการปฏิบัติงานของบุคคล การจัดเวทีรับฟังจากชุมชน การทดสอบและการสัมภาษณ์ผู้รับประโยชน์ทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคนอื่นๆ ในกรณีที่ผู้รับประโยชน์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนผู้รับบริการจากโครงการหรือสิ่งแทรกแซงเป็นประชากรที่มีจำนวนมาก นักประเมินอาจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแล้วสร้างแบบสอบถามหรือแบบสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปรับปรุงผลสัมฤทธิ์หรือประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียน ในกรณีเช่นนี้นักประเมินก็อาจใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาใดๆ เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้สอบเปรียบเทียบก็ได้

ผลการประเมินบริบทสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวางยกตัวอย่างเช่น ผู้บริหารสามารถนำผลการประเมินที่ได้ ไปใช้สื่อสารกับสมาชิกในองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน ความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาขององค์กร แต่สำหรับนักพัฒนาโครงการก็สามารถที่จะนำผลการประเมินบริบทไปใช้เพื่อสนับสนุนขอรับทุนหรือจัดทำสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับโครงการดังกล่าว ในขณะที่องค์กรให้บริการทางสังคมหรือองค์กรการกุศลอาจใช้สารสนเทศจากผลการประเมินบริบทเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคณะทำงานหรือเพื่อจำแนกจัดลำดับให้ความช่วยเหลือประชาชนเป้าหมาย สำหรับโรงเรียนนั้นก็อาจใช้การประเมินบริบทเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครองในการชี้แนะและพัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น ในส่วนของนักประเมินก็ต้องใช้ผลของการประเมินบริบทเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและมีความสัมพันธ์กับแผนงานโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า : Input Evaluation จุดมุ่งเน้นหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อช่วยจัดลำดับโครงการที่จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงความจำเป็นต้องการ โดยการศึกษาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับแนวทางต่างๆ ที่มีศักยภาพหรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นตัวบ่งบอกล่วงหน้าถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือประสิทธิผลของความพยายามเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางที่เป็นทางเลือกต่างๆ และเพราะเหตุใดจึงเลือกแนวทางนั้น ในกรณีเช่นนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินปัจจัยนำเข้าจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับบ่งบอกให้เห็นถึง

ความรับผิดชอบ (Accountability) ใดๆของผู้พัฒนาโครงการที่พยายามออกแบบและปรับปรุงงบประมาณใดๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว นอกจากนี้แล้วการประเมินปัจจัยนำเข้าก็จะช่วยจำแนกและจัดลำดับแนวทางที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจได้ใช้เป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินงานต่อไป โดยสรุปการประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อช่วยผู้ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตอบสนองความต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับประโยชน์ ก่อให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการบันทึกและสร้างสำเนารับผิดชอบเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพยากรและวิธีการดำเนินงานในแผนงานนั้นๆ นอกจากนี้ หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อช่วยให้ผู้นำโครงการหลีกเลี่ยงความสูญเสียใดๆที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมหรือโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าถึงทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไป

นักประเมินสามารถทำการประเมินปัจจัยนำเข้าได้หลายขั้นตอนโดยไม่จำเป็นต้องกระทำตามลำดับต่อเนื่องกัน นักประเมินอาจเริ่มจากการทบทวนปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และตอบสนองความต้องการจำเป็นที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำได้ตามขั้นตอนหรือวิธีต่างๆ ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจเยี่ยมโครงการตัวอย่างหรือโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน 3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนจากรัฐบาล 4) สืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับการให้บริการจากแหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 5) ทบทวนเอกสารบทความเกี่ยวกับรายงานผู้บริโภคหรือเอกสารอื่นๆ ที่ตีพิมพ์เรื่องราวที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และ 6) การชี้ชวนให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำข้อเสนอ

นักประเมินอาจจัดสารสนเทศเหล่านี้อย่างเป็นทางการในหมวดหมู่ไว้ในห้องวางแผน โดยเฉพาะและจัดกลุ่มที่ศึกษาเฉพาะเพื่อทำการสืบค้นหรือดำเนินการจัดทำแผนสัมมนาโดยตรงเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในโครงการ นักประเมินต้องใช้สารสนเทศที่ได้ทั้งหมดเพื่อนำไปสู่การได้กลยุทธ์หรือแนวทางการดำเนินงานที่มีแนวโน้มศักยภาพก่อให้เกิดการยอมรับได้ต่อการนำไปใช้ ทั้งนี้โดยอาจจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวโดยอาศัยหรือพิจารณาจากเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1. ตอบสนองการบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์
2. ตอบสนองต่อเป้าหมายที่เป็นปัญหาขององค์กร
3. ศักยภาพของประสิทธิภาพ
4. ต้นทุนที่ต้องใช้
5. สอดคล้องมีอยู่จริงในทางการเมือง
6. มีความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ
7. มีศักยภาพเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกพื้นที่หนึ่งๆ

ต่อจากนั้นนักประเมินสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่า ควรจะเลือกหรือค้นหาแนวทางการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร ในกรณีที่เป็นการค้นหาวัตรกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ นักประเมินและผู้รับบริการอาจจัดทำเกณฑ์อย่างเป็นเอกสารชัดเจนที่วัตรกรรมนั้นต้องบรรลุและจัดลำดับข้อเสนอแนวทางต่างๆ ตามเกณฑ์ที่ต้องบรรลุซึ่งเลือกไว้แล้ว ในลำดับต่อไปนักประเมินอาจจัดลำดับข้อเสนอหรือแนวทางที่มีศักยภาพแก่การยอมรับได้และชี้แนะแนวทางหรือลักษณะที่ดีที่สุดให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานว่าควรจะดำเนินการอย่างไร นอกจากนี้ นักประเมินก็อาจทำได้โดยการจัดให้มีการรับฟังเพื่อให้ได้สารสนเทศเพิ่มเติมจากผู้ปฏิบัติหรือผู้บริหารเกี่ยวกับข้อเสนอหรือแนวทางต่างๆ ที่ดีที่สุดสำหรับเป็นทางเลือกการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานองค์กรนั้นๆ

การประเมินปัจจัยนำเข้า นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี อาทิ ผู้บริหารใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับเงินลงทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากคณะกรรมการกำหนดนโยบาย ในหน่วยงานหนึ่งๆ โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนแผนงาน โครงการทางการศึกษา ในขณะที่เดียวกันผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการศึกษาก็ใช้สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความคุ้มค่าหรือประสิทธิผลที่จะได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนหรืองบประมาณที่ต้องจัดสรรให้กับโครงการนั้นหรือวัตรกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ

3. การประเมินกระบวนการ : Process Evaluation เป็นการตรวจสอบการนำแผนงานหรือโครงการไปใช้หรือการตรวจสอบการดำเนินการใช้แผนงานโครงการ วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินกระบวนการก็คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการนั้นๆ เกี่ยวกับการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ของโครงการว่าเป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ การใช้งบประมาณและประสิทธิภาพเป็นอย่างไร สำหรับวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งก็เพื่อชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการปรับปรุงการใช้งบประมาณและแนวทางการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพราะโดยปกติแล้วเมื่อมีการเริ่มต้นการดำเนินงานของโครงการหรือแผนงานผู้ปฏิบัติงานย่อมไม่สามารถที่จะกำหนดสิ่งต่างๆ ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดกิจกรรม การใช้บุคลากร งบประมาณ หรืออื่นๆ ดังนั้น การได้รับสารสนเทศจากการประเมินกระบวนการ ก็สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจปรับปรุงสิ่งต่างๆ ในโครงการให้สามารถดำเนินการต่อไปและมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ในการประเมินกระบวนการนั้น ควรเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมและค่าใช้จ่ายจริงกับกิจกรรมในแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่กำหนดไว้ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร รวมทั้งบรรยายให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้และท้ายที่สุดก็ควรจัดทำรายงานที่ผู้ร่วมโครงการหรือผู้ทำการสังเกตได้ตัดสินใจคุณภาพของกระบวนการใช้โครงการแผนงานดังกล่าว

นักประเมินกระบวนการจำเป็นต้องดำเนินการค่อนข้างมากในการควบคุมกำกับ และจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการหรือตัวแทรกแซง ซึ่งอาจเริ่มจากการทบทวนกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องแผนงานการปฏิบัติงาน งบประมาณและการประเมินผลของโครงการหรือสิ่งแทรกแซง ผู้ที่จะเพื่อที่จะพิจารณาว่ากิจกรรมอะไรที่ควรกำกับในโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว การพิจารณาตัวอย่างที่เป็นไปได้ในการให้บริการกลุ่มผู้รับประโยชน์ การฝึกอบรม ให้คำปรึกษาทีมผู้ปฏิบัติงาน การจัดประชุมทีมผู้ปฏิบัติงาน การควบคุมกำกับผังงาน (Work flow) การบำรุงรักษาตรวจสอบ เครื่องอุปกรณ์ การจัดลำดับและแจกจ่ายวัสดุ การควบคุมค่าใช้จ่าย การจัดการสารสนเทศของโครงการ เหล่านี้ เป็นต้น

เทคนิควิธีที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการประเมินกระบวนการนั้น นักประเมินควรใช้วิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวน (Unobtrusive) แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ ด้วยเช่นกัน นักประเมินอาจจะพิจารณาภาพรวมๆ ว่ากิจกรรมหรือ การดำเนินงานของโครงการดังกล่าวเป็นอย่างไร โดยการตรวจเยี่ยมและสังเกตที่ศูนย์ของกิจกรรมนั้น การทบทวน วิเคราะห์เอกสารที่ปรากฏ เช่น แผนปฏิบัติงาน งบประมาณ รายงานบัญชีและระยะเวลาจัดประชุม การเข้าร่วมประชุมกับทีมผู้ปฏิบัติงานและการสัมภาษณ์บุคคลหลัก หลังจากนั้นนักประเมินต้องจัดทำ รายงานสรุปเกี่ยวกับแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อค้นพบและประเด็นการสังเกต นักประเมินควรแสดงให้เห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆของกระบวนการอย่างชัดเจนตามที่ได้จากผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งนำเสนอ รายงานนี้ในการประชุมทีมผู้ปฏิบัติงานและเชิญผู้อำนวยการของทีมผู้ปฏิบัติงานให้เป็นผู้นำ ในการอภิปรายเกี่ยวกับข้อค้นพบซึ่งปรากฏในรายงาน ทีมงานของโครงการอาจจะใช้รายงาน เพื่อการตัดสินใจให้เหมาะกับการปฏิบัติงานของตนต่อไป ต่อจากนั้น นักประเมินก็ควรทบทวนเกี่ยวกับ แผนงานการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไปรวมทั้งการจัดทำรายงานตามลำดับ โดยการสอบถาม ความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากทีมผู้ปฏิบัติงานถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ได้สารสนเทศ ที่มีประโยชน์มากที่สุด ในการจัดประชุมนำเสนอรายงานให้กับทีมผู้ปฏิบัติงานในครั้งต่อไป ซึ่งทีมผู้ปฏิบัติงานก็อาจจะให้ข้อเสนอแนะที่ดีเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินว่าควรจะทำอย่างไร เช่น อาจจะใช้การสังเกต บันทึกการปฏิบัติงานประจำวันของทีมผู้ปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถาม เป็นต้น นอกจากนั้น นักประเมินก็ควรจะสอบถามผู้ปฏิบัติงานถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือดีที่สุดสำหรับการใช้ประโยชน์จากรายงานการประเมินช่วงถัดไป

นักประเมินกระบวนการควรจัดลำดับรายงานโดยพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดผลดีที่สุดแก่ทีมผู้ปฏิบัติงานในการนำไปใช้ในแผนปฏิบัติงานและบูรณาการเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยรอบโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น นักประเมินควรจะต้องบรรยายให้เห็นถึงสิ่งที่เบี่ยงเบนออกไปจาก

แผนงานที่กำหนดและควรชี้ให้เห็นถึงความผันแปรเหล่านี้ว่ามีลักษณะอย่างไรเมื่อพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถานที่ที่แตกต่างเปี่ยมไปจากแผนงานนั้น

ผลการประเมินกระบวนการนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายกรณี ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกในทีมงานใช้สำหรับชี้แนะแนวทางการดำเนินกิจกรรมแก้ไขแผนงานที่ผิดพลาดและจัดทำบันทึกความรับผิดชอบ ผู้จัดการบางคนใช้ตารางหรือปฏิทินสะท้อนผลการประเมินกระบวนการที่จัดทำตามปกติหรือสม่ำเสมอเพื่อให้ทีมผู้ปฏิบัติงานรักษาหน้าที่และความรับผิดชอบของตน การประเมินกระบวนการยังช่วยให้บุคคลภายนอกได้เรียนรู้ว่าอะไรคือสิ่งสำคัญที่ต้องทำและอะไรคือต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในกรณีที่พวกตนต้องการกระทำในลักษณะที่คล้ายๆ กันนี้

4. การประเมินผลผลิต : Product Evaluation วัตถุประสงค์หลักของการประเมินผลผลิตก็เพื่อสอวัดและตีความ และตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ การ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงว่าตอบสนองบรรลุลความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือไม่นอกจากนั้นการประเมินผลผลิตก็ย้งต้องประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจทั้งที่เป็นไปในทางบวกและทางลบด้วย ยิ่งไปกว่านั้นบ่อยครั้งที่นักประเมินยังขยายขอบเขตการประเมินผลผลิตไปสู่การประเมินในสิ่งที่เรียกว่าผลลัพธ์ระยะยาวอีกด้วย

การประเมินผลผลิตควรดำเนินการโดยอาศัยการรวบรวมและวิเคราะห์ การตัดสินของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน (Evaluand) นั้น ในบางครั้งก็อาจจะทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินอื่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันและก็มีอยู่บ่อยๆ ที่ผู้รับบริการจากโครงการต้องการจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวได้ผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่และมีประโยชน์คุ้มกับการลงทุนดำเนินการเพียงใด ดังนั้นในทางที่เหมาะสมแล้วนักประเมินก็ควรที่วิเคราะห์ตีความให้เห็นว่าจุดอ่อนของการใช้โครงการหรือแผนปฏิบัติงานส่วนใดที่เป็นสาเหตุทำให้ได้ผลลัพธ์อ่อนด้อยลงไปด้วยเทคนิควิธีการที่ใช้ประเมินผลผลิตมิได้กำหนดไว้อย่างเป็นแบบแผนตายตัว แต่นักประเมินอาจจะต้องใช้วิธีการอย่างหลากหลายรวมกันเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาผลลัพธ์ทั้งหมดของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งยังช่วยในการตรวจสอบข้ามกันไปมาระหว่างข้อค้นพบที่หลากหลาย

ในการประเมินผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้น นักประเมินจำเป็นต้องศึกษา ค้นหาผลลัพธ์ที่มีได้คาดหมายด้วย ทั้งผลลัพธ์ในเชิงบวกและเชิงลบ โดยการรับฟังความคิดเห็นหรือสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่ได้รับการประเมินเพื่อที่จะทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ให้ครอบคลุมทุกๆ ด้านและสืบหาข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบ สำหรับยืนยันสมมติฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้แล้วนักประเมินอาจจะใช้วิธีการศึกษารายกรณี โดยเลือกบุคคลที่ได้รับการประสพการณ์จากโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินเพื่อทำการสัมภาษณ์ระดับลึกเกี่ยวกับผลที่เกิดจากโครงการดังกล่าว หรือนักประเมินอาจจะใช้วิธีการสำรวจ

ความคิดเห็นทางโทรศัพท์หรือทางจดหมายของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการได้รับบริการตามมุมมองของแต่ละคนทั้งที่เป็นภาพบวกและภาพลบ ยิ่งไปกว่านั้นนักประเมินก็อาจจะให้ผู้เข้าร่วมโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินเขียนเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการได้รับบริการ และก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานของตน เช่น ผลผลิตของงานที่เพิ่มขึ้น หรือตำแหน่งหน้าที่การงานใหม่ที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งนักประเมินอาจจะใช้การสังเกตเพื่อจำแนกและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มบุคคลโดยเปรียบเทียบตามรายการตรวจสอบผลลัพธ์กับโครงการให้บริการอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับโครงการที่ได้รับการประเมิน

การจัดทำรายการข้อค้นพบจากการประเมินผลผลิตอาจจะทำให้แตกต่างกันตามขั้นตอน กล่าวคือ นักประเมินอาจจะทำรายงานผลผลิตที่เกิดขึ้นในแต่ละวงรอบของโครงการ รายงานดังกล่าวนี้ควรจะแสดงให้เห็นว่าโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ ได้บรรลุเป้าหมายความต้องการจำเป็นเพียงไรในขณะที่ยังมีข้อสงสัยหรือข้อบกพร่องของโครงการ ควรเป็นรายงานที่นำเสนอให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์สรุปรวมทั้งหมดของโครงการดังกล่าว ดังนั้น รายงานผลการประเมินผลผลิต จึงต้องเป็นการสรุปตีความให้เห็นถึงผลที่ชัดเจนในการตอบสนองความต้องการจำเป็น ต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินการและผลตอบแทนหรือผลการปฏิบัติทั้งหมดที่ได้รับในแผนงาน โครงการนั้นๆ นักประเมินยังต้องจัดทำรายงานการศึกษาติดตามเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ระยะยาวที่เกิดขึ้นอีกด้วย นอกจากนั้นบางกรณีอาจต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์บูรณาการผลที่ได้รับทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อเสนอต่อกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล

ผลการประเมินผลผลิตนั้น ประชาชนทั่วไปนำมาใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าโครงการแผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงนั้นมีประโยชน์เพียงพอต่อการนำไปดำเนินการต่อเนื่องต่อไป หรือควรดำเนินการซ้ำอีก หรือควรขยายขอบเขตการนำไปใช้สถานการณ์หรือสถานที่อื่นๆ ต่อไป ในขณะเดียวกันสถาบันและหน่วยงานก็ยังใช้สำหรับปรับเปลี่ยนหรือแทนที่แผนการปฏิบัติในการที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลได้มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนและตอบความต้องการจำเป็นของสมาชิกทั้งหมดที่เน้นประชากรเป้าหมาย ผลจากการประเมินผลผลิตมีความสำคัญในทางจิตวิทยาเป็นอย่างมาก เมื่อผลจากการประเมินแสดงให้เห็นถึงความงอกงามที่เกิดขึ้นจากแนวทางที่ชาญฉลาดในการดำเนินโครงการ ผลการประเมินเช่นนี้นับเป็นสิ่งเสริมแรงที่ดีสำหรับทั้งทีมปฏิบัติงานในโครงการและผู้รับบริการจากโครงการหรืออาจจะเป็นสิ่งที่ทำลาย ลดทอนแรงจูงใจก็ได้ ถ้าหากผลที่ได้จากการประเมินผลผลิตนั้นมีความอ่อนด้อยหรือไม่แสดงถึงความงอกงามใดๆ ที่จะได้มาซึ่งโครงการนั้นๆ

ประเด็นสำคัญสุดท้ายที่ต้องพึงระวังในการจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตก็คือ นักประเมินไม่ควรเร่งรีบประเมินผลผลิตและจัดทำรายงานสู่สาธารณะอย่างทันทีทันใด เพราะเหตุว่าการดำเนินโครงการต้องการระยะเวลาพอสมควรที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์บรรลุตามความรับผิดชอบ (Accountability) ที่ระบุไว้ การจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตที่ยังไม่มีวุฒิภาวะสุกงอม

(Premature) อย่างเพียงพอ อาจนำไปสู่ความไม่สามารถ ตัดสินใจได้เกี่ยวกับความต่อเนื่องของโครงการเพราะเหตุว่าทำให้ไม่พบผลลัพธ์ใดๆ เกิดขึ้นเลย ทั้งนี้เนื่องจาก ผลลัพธ์ของโครงการต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการศึกษาติดตาม ดังนั้น ถ้าหากการจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตสู่สาธารณะได้มีการหนดเวลาอย่างสมเหตุสมผลแล้วนักประเมินอาจจะพบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับใช้สนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป

จากมิติการประเมิน 4 ด้านของรูปแบบการประเมิน CIPP สรุปสาระสำคัญของรูปแบบได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านคุณค่าของรูปแบบ หมายถึง รูปแบบการประเมิน CIPP มีคุณค่าต่อการประเมินอะไรบ้างและเป็นการประเมินที่สัมพันธ์กับมิติใดของรูปแบบ แสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการประเมิน CIPP และความสัมพันธ์กับโครงการ

จากภาพที่ 7 แสดงให้เห็นวงกลมสำคัญ 3 วง วงในสุดเป็นส่วนที่แสดงถึงคุณค่าร่วมกันของการประเมินในการนำไปใช้กำหนดส่วนต่างๆ ในวงกลมที่สองซึ่งเป็นส่วนประกอบของโครงการ ได้แก่ เป้าหมาย แผนงานหรือแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานหรือการกระทำตามแผนงานและผลลัพธ์ที่ได้ใน 4 ส่วนประกอบของโครงการก็จะสัมพันธ์กับมิติการประเมินทั้ง 4 ด้านของรูปแบบการประเมิน CIPP ซึ่งเป็นวงกลมนอกสุด นั่นคือ การประเมินเพื่อนำมาใช้กำหนดเป้าหมายของโครงการก็คือการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า ก็ใช้สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติงาน แต่การปฏิบัติงานหรือการกระทำตามแผนก็ต้องอาศัยการประเมินกระบวนการและท้ายที่สุด หากจะประเมินผลลัพธ์ทั้งหมดของโครงการก็ต้องทำการประเมินผลผลิตนั่นเอง

2. บทบาทการประเมินเป็นระยะๆ และการประเมินสรุปรวม เนื่องจากรูปแบบการประเมิน CIPP สามารถนำมาใช้ได้ทั้งเป็นการประเมินในระยะๆ (Formative Evaluation)

และการประเมินสรุปรวม (Summative Evaluation) ดังนั้น วัตถุประสงค์และการใช้ผลการประเมิน
ในมิติ 4 ด้านของรูปแบบการประเมินจึงแตกต่างกัน ซึ่งสรุปได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของมิติทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาทการประเมิน
เป็นระยะๆ และการประเมินสรุปรวม

บทบาทการ ประเมิน Evaluation Roles	บริบท Context	ปัจจัยนำเข้า Input	กระบวนการ Process	ผลผลิต Product
การประเมินเป็น ระยะๆ : มุ่งใช้ สารสนเทศที่ได้จาก CIPP เพื่อมองมุ่ง ไปข้างหน้าช่วย สำหรับการตัดสินใจ และประกัน คุณภาพของ โครงการ แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซง	ชี้แนะสำหรับการ จำแนกความ ต้องการจำเป็นของ สิ่งแทรกแซงและ เลือกจัดลำดับ เป้าหมาย (บน พื้นฐานการประเมิน ความต้องการ จำเป็นปัญหา คุณสมบัติที่มีค่า และโอกาสที่จะ เกิดขึ้น)	ชี้แนะสำหรับการ เลือกแผนปฏิบัติ งานหรือกลยุทธ์ อื่นๆ (บนพื้นฐาน ของการประเมิน ทางเลือกกลยุทธ์ และทรัพยากรที่จัด ให้สำหรับโครงการ แผนงาน หรือสิ่ง แทรกแซง) รวมทั้ง การตรวจสอบ แผนปฏิบัติงาน	ชี้แนะสำหรับการ นำแผนปฏิบัติงาน ไปใช้ (บนพื้นฐาน ของการกำกับ ควบคุมและการ ตัดสินใจกรรมใน แผนงานนั้น)	ชี้แนะสำหรับการ ดำเนินงานต่อเนื่องการ ปรับเปลี่ยนการดัดแปลง หรือแม้กระทั่งการยุติ หรือระงับความพยายาม ใดๆ ของโครงการ แผนงานหรือสิ่ง แทรกแซงนั้น (บน พื้นฐานของการ ประเมินผลลัพธ์และ ผลข้างเคียงที่คาดว่าจะ เกิดขึ้น)
การประเมินสรุป รวม : มุ่งใช้ สารสนเทศที่ได้จาก CIPP เพื่อมอง ย้อนกลับสรุป เกี่ยวกับคุณภาพ คุณประโยชน์ ความซื่อสัตย์ แม่นยำและความมี นัยสำคัญของ โครงการ	เปรียบเทียบการ ประเมินความ ต้องการจำเป็น ปัญหา คุณสมบัติที่ มีค่าและโอกาสกับ เป้าหมายและการ จัดลำดับ ความสำคัญ	เปรียบเทียบกลยุทธ์ การออกแบบและ งบประมาณของ โครงการกับความ ต้องการจำเป็นของ กลุ่มเป้าหมายและ ผู้รับประโยชน์ของ โครงการนั้น	การบรรยายอย่าง ครอบคลุมเกี่ยวกับ กระบวนการและ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จริงโดยการ เปรียบเทียบกับ กิจกรรมในแผนงาน ที่ออกแบบไว้	เปรียบเทียบผลลัพธ์และ ผลข้างเคียงทั้งหมดของ โครงการกับความ ต้องการจำเป็นของ กลุ่มเป้าหมายและ เปรียบเทียบกับผลที่ เกิดขึ้นจากโครงการที่มี ลักษณะคล้ายๆกัน ตีความผลที่ได้รับโดย พิจารณาร่วมกับผลการ ประเมินบริบทปัจจัย นำเข้าและกระบวนการ

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าถ้าเป็นการนำรูปแบบการประเมิน CIPP มาใช้ในการประเมินเป็นระยะๆ ตามมิติการประเมิน 4 ด้านนั้น เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาไปข้างหน้าหรือคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นและนำผลที่ได้ในแต่ละมิติไปใช้เพื่อการชี้แนะแนวทางการตัดสินใจสำหรับดำเนินการในแต่ละเรื่อง ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าโครงการ แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ จะมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไป ตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในขณะที่ถ้านำรูปแบบการประเมินทั้ง 4 ด้าน ก็เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาย้อนหลังสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว และนำผลการประเมินในแต่ละมิติที่เกิดขึ้นแล้วนี้ไปเปรียบเทียบกับที่ออกแบบกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อสรุปให้เห็นภาพรวมว่าโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงนั้นมีคุณภาพ คุณประโยชน์ มีความแม่นยำ และมีนัยสำคัญเพียงไร

3. ลักษณะสำคัญของการประเมินมิติ 4 ด้านของรูปแบบการประเมิน CIPP

การประเมินมิติ 4 ด้านของรูปแบบการประเมินแบบ CIPP มีลักษณะสำคัญแตกต่างกันออกไปทั้งในแง่วัตถุประสงค์และวิธีการประเมินรวมทั้งความสัมพันธ์ของการตัดสินใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 2

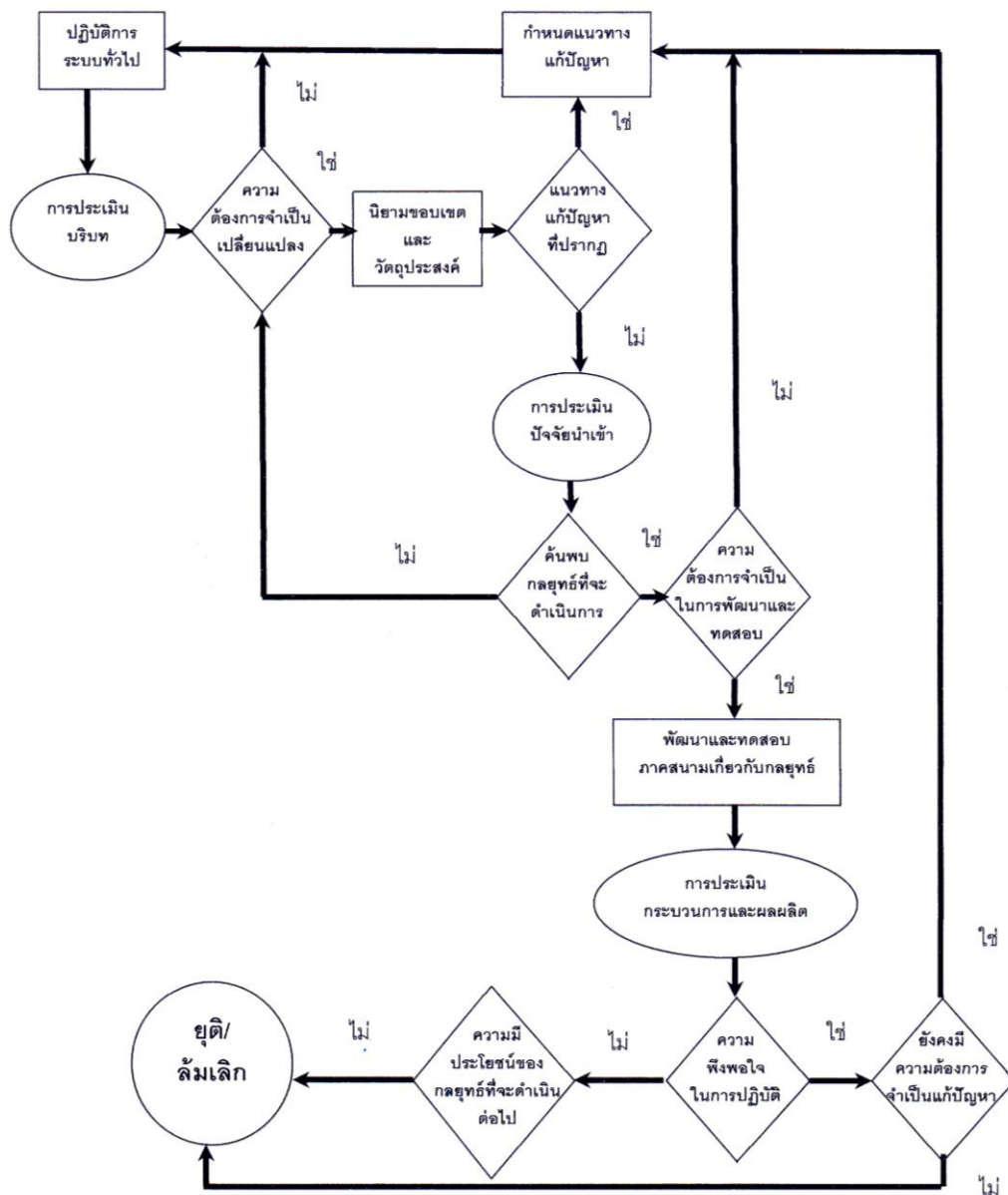
ตารางที่ 2 ลักษณะสำคัญของการประเมิน 4 มิติ ตามรูปแบบการประเมิน CIPP

ลักษณะสำคัญ	การประเมินบริบท	การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินกระบวนการ	การประเมินผลผลิต
วัตถุประสงค์	1.เพื่อบริหารบริบทที่เกี่ยวข้อง 2.เพื่อจำแนกประชากรเป้าหมายและประเมินความต้องการจำเป็นของประชากรดังกล่าว 3.เพื่อจำแนกโอกาสสำหรับกำหนดความต้องการจำเป็น 4.เพื่อวินิจฉัยปัญหามานพื้นฐานความต้องการจำเป็น 5.เพื่อตัดสินใจว่าเป้าหมายของโครงการตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างพอเพียงหรือไม่	1.เพื่อจำแนกและประเมินสมรรถวิสัยของระบบการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ 2.เพื่อกำหนดกลยุทธ์และทางเลือกของโครงการ 3.เพื่อกำหนดออกแบบแนวทางการนำโครงการไปใช้ 4.เพื่อกำหนดแนวทางการใช้งบประมาณและตาราง (ปฏิทิน) การปฏิบัติงาน	1.เพื่อค้นหาและคาดคะเนข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินกิจกรรมหรือการนำโครงการไปใช้ 2.เพื่อจัดสรรสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากแนวทางการดำเนินงานของโครงการ	1.เพื่อค้นหาการบรรยายและตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์กับสารสนเทศของวัตถุประสงค์บริบทปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ 2.ตีความเกี่ยวกับคุณภาพ คุณประโยชน์ ความมีนัยสำคัญและความถูกต้องแม่นยำของโครงการแผนงานหรือสิ่งแทรกแซง
วิธีการ	การใช้วิธีการต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ระบบการสำรวจ การทบทวนเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ การรับฟังความคิดเห็น การสัมภาษณ์ แบบทดสอบ วินิจฉัย และเทคนิคเดลไฟ	สำรวจและวิเคราะห์การมีอยู่ของบุคคลและวัสดุอุปกรณ์กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาและแนวทางอื่นที่เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้ ต้นทุน และภาวะทางเศรษฐกิจ ใช้วิธีการบางอย่างได้แก่ การค้นหาเอกสาร ตรวจสอบเชื่อมโยงโครงการตัวอย่าง การโน้มน้าวทีมงานและการทดลองนำร่อง	ควบคุมกำกับกิจกรรมต่างๆและกระตุ้นเตือนเกี่ยวกับการไม่ได้เข้าร่วมโครงการของบุคคลใดๆบรรยายกระบวนการจริงที่เกิดขึ้นสร้างปฏิสัมพันธ์และสังเกตการณ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆของทีมปฏิบัติงานในโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ	นิยามเชิงปฏิบัติการและวัดผลลัพธ์ตามเกณฑ์รวบรวมการตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้นๆ โดยใช้การวิเคราะห์ปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งเปรียบเทียบผลลัพธ์ทั้งหมดกับความจำเป็นในการได้รับการตอบสนองของกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 2 ลักษณะสำคัญของการประเมิน 4 มิติ ตามรูปแบบการประเมิน CIPP (ต่อ)

ลักษณะสำคัญ	การประเมินบริบท	การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินกระบวนการ	การประเมินผลผลิต
ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง	สำหรับการตัดสินใจกำหนดสิ่งต่างๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของเป้าหมายกับความต้องการจำเป็นที่จะได้รับการบริการ หรือการได้รับโอกาสการจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้งบประมาณและทรัพยากร ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์กับการแก้ไขปัญหา การจัดทำแผนเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็นและจัดเตรียมสารสนเทศพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจตัดสินใจผลลัพธ์	สำหรับเลือกแหล่งให้การสนับสนุน กลยุทธ์การแก้ปัญหาและการออกแบบแนวทางการดำเนินงานโครงการ การตัดสินใจปรับเปลี่ยนกิจกรรม งบประมาณ และตารางเวลาดำเนินกิจกรรม เป็นการพิจารณาสารสนเทศเพื่อพื้นฐานการตัดสินใจนำโครงการไปใช้	สำหรับการใช้และปรับการออกแบบของโครงการ ควบคุมผลที่จะเกิดจากกระบวนการ ควบคุมผลที่อาจจะเกิดจากกระบวนการและจัดเตรียมคำอธิบายกระบวนการที่เกิดขึ้นจริงเพื่อใช้ตีความผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในตอนท้าย	สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับความต่อเนื่องการยุติ การปรับแต่งหรือเปลี่ยนแปลงจุดเน้นของกิจกรรมและนำเสนอบันทึกรายงานที่ชัดเจนของผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากกิจกรรมต่างๆ (ทั้งที่ไม่ตั้งใจและตั้งใจทั้งเชิงบวกและเชิงลบ) เปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับการตอบสนองกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. รูปแบบการประเมิน CIPP มีลักษณะเป็นกลยุทธ์เชิงระบบสำหรับการปรับปรุง เนื่องจากรูปแบบการประเมิน CIPP ในแต่ละมิติของการประเมินจะมีความต่อเนื่องส่งผลต่อกันสำหรับการตัดสินใจเปลี่ยนแปลง ปรับแต่งส่วนต่างๆของโครงการหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ารูปแบบการประเมิน CIPP สามารถนำมาใช้ในฐานะกลยุทธ์เชิงระบบสำหรับการปรับปรุงโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง แสดงดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ผังรูปแบบการประเมินในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นการปรับปรุงเชิงระบบ

นอกจากนี้ สมพิศ สุขแสน (2545: 2-3) ได้กล่าวถึงรูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model) ไว้ดังนี้

1. ประเด็นการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model

Stufflebeam ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ “CIPP Model” ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนเป็นการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ เช่น โครงการอาหารเสริมแก่เด็กวัยก่อนเรียน เราจะต้องวัดส่วนสูง และชั่งน้ำหนัก ตลอดจนดูหิด เหา กลากเกลื้อนของเด็กก่อน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการไปแล้ว

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการเท่าที่ควร

2. ประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

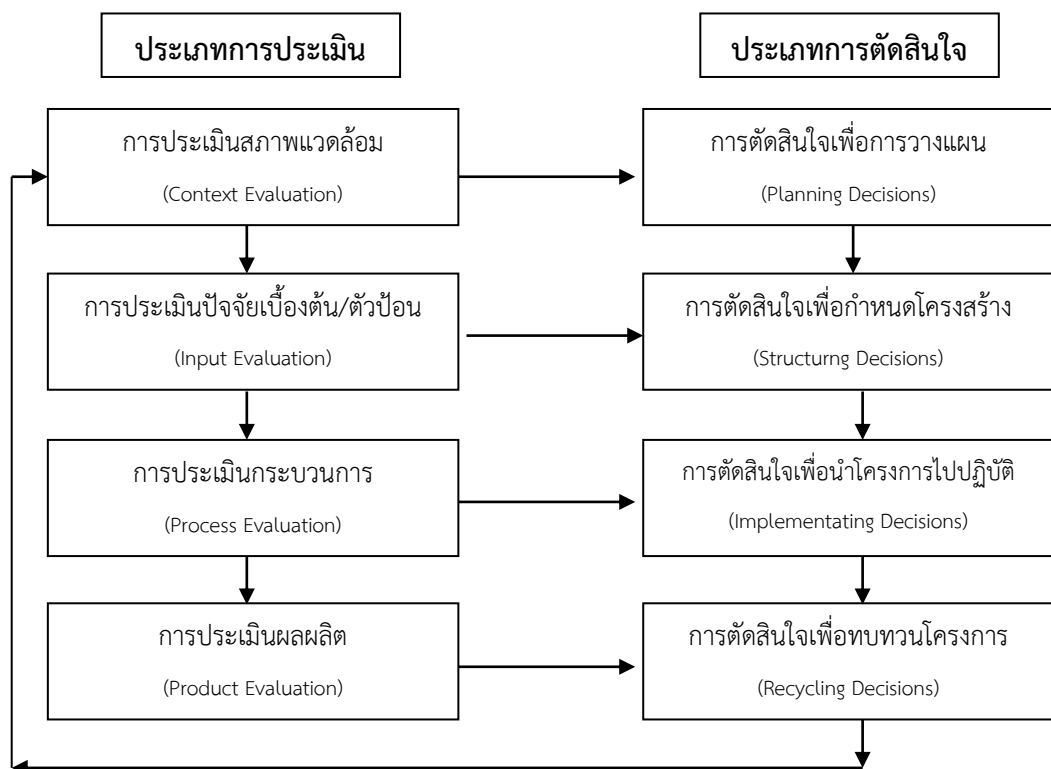
2.1 การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2.2 การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินงานโครงการ

2.3 การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4 การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

จากข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินแบบ CIPP ทั้ง 4 ประการและประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ แสดงดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินแบบ CIPP Model

3. เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโครงการ วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2541: 44) มีดังนี้

3.1 เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย

3.2 เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุเกณฑ์ตามมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

3.3 เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียง
ของทรัพยากร

3.4 เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ

3.5 เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัด คือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส
ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

3.6 เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวมกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากรและเวลาที่ใช้ไป

3.7 เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) มีตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการ
ด้านเศรษฐกิจสมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

3.8 เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบ
ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

สำหรับตัวชี้วัด (Indicators) ความสำเร็จของโครงการนั้น หมายถึง ข้อความ
ที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการจะวัดหรือประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา โดยจะมีการระบุ
ลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ทั้งส่วนที่มีลักษณะเชิงปริมาณและส่วนที่แสดงลักษณะเชิงคุณภาพ

4. หลักการสร้างตัวชี้วัดที่ดี

ในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการ
ดังนี้

4.1 เลือกใช้/สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น

4.2 คำอธิบายหรือกำหนดการตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน

4.3 ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพก็ได้

4.4 ควรนำจุดประสงค์ของโครงการหรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ
และทุติยภูมิ

กล่าวโดยสรุปว่า รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ของ Stufflebeam
เป็นรูปแบบการประเมินอย่างมีระบบ มีกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศ
ทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเพียงพอและครบถ้วน นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้ถูกต้อง ดังนั้น
ผู้ประเมินจึงได้ประยุกต์รูปแบบจำลองชิปปี้ มาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการยกระดับ
คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ในครั้งนี้

ห้องเรียนคุณภาพ

1. ความหมายและลักษณะของห้องเรียนคุณภาพ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของห้องเรียนคุณภาพไว้ดังนี้

ศุภรัตน์ อุปะระ (2555: 1) กล่าวว่า ห้องเรียนคุณภาพ (The Complete Classroom/Quality Classroom) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษา บริหารจัดการให้เกิด การเปลี่ยนแปลงคุณภาพในระดับปฏิบัติ คือ ระดับห้องเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอน ระดับรายวิชาโดยครูผู้สอน รวมทั้งการปฏิบัติการพัฒนาหรือส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนโดยอาจารย์ ประจำชั้น โดยเชื่อว่าหากการจัดการเรียนการสอนระดับรายวิชา มีคุณภาพตามเกณฑ์ห้องเรียนคุณภาพ แล้ว สถานศึกษาแห่งนั้นก็น่าจะกลายเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพหรือมีความเป็นเลิศในที่สุด

ปัญญา สุขะวณิชย์ (2556: 1) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่อง “ห้องเรียนคุณภาพ” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในการ บริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพในสถานศึกษาบนพื้นฐานความเชื่อว่า หากการจัดการ เรียนการสอนระดับรายวิชา มีคุณภาพตามเกณฑ์ห้องเรียนคุณภาพแล้ว สถานศึกษาแห่งนั้นจะกลายเป็น สถานศึกษาที่มีคุณภาพหรือมีความเป็นเลิศ โดยมีการปฏิบัติในหน่วยเล็กๆ ของโรงเรียนคือห้องเรียน

สรุปได้ว่า ห้องเรียนคุณภาพเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้น ให้สถานศึกษาบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ห้องเรียนโดยครูประจำวิชาและครูประจำชั้น เพื่อนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ หรือมีความเป็นเลิศ

2. ความสำคัญของห้องเรียนคุณภาพ

ห้องเรียนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและของโรงเรียน เป็นสถานที่ บ่มเพาะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน ในแต่ละวันนักเรียนจะใช้เวลาอยู่ใน ห้องเรียนมากที่สุด ประมาณ 4-6 ชั่วโมง ดังนั้น ห้องเรียนจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของนักเรียน เป็นลำดับที่สองรองจากบ้าน การที่จะพัฒนาความรู้ ความคิดและจิตใจของนักเรียนให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่โรงเรียนและสังคมคาดหวัง จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับห้องเรียน เป็นอันดับแรก

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนคุณภาพ

ศุภรัตน์ อุปละ (2555: 1) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนคุณภาพไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม (Involve Everyone) นักเรียนบางคนถูกลืมเพราะไม่มีโอกาสได้พูดในชั้น ไม่เคยถูกเรียกหาและทำการบ้านไม่เสร็จ เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ง่ายๆ ด้วยการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของแต่ละคนและทุกคนในชั้น ถ้านักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในงานที่เรียน จะรู้สึกสนุกและงานสำเร็จ
2. ใช้การเรียนรู้ทั้งกาย (Involve the Entire Body) การที่จะทำการเรียนรู้สนุกต้องให้เขาได้ใช้ทั้งร่างกายให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวที่ไปรอบๆห้อง ได้เล่นเกมที่สนุก ถ้าการบรรยายให้ใช้เวลาประมาณ 5 นาที ในการได้ยินแล้วยกมือยกเท้า
3. ใช้การเสริมแรงเชิงบวก (Positive Reinforcement) เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดอย่างหนึ่งที่เพิ่มความสุขให้แก่ชั้นเรียน คือ การเสริมแรงทางบวก ชมแม้จะเป็นความดีเล็กน้อย ไม่สนใจพฤติกรรมที่ไม่ดี สร้างความสำเร็จให้นักเรียนมองในแง่บวกเสมอ หาทางออกให้นักเรียนจะพบความสำเร็จได้มากกว่า ถ้าเด็กๆ มีความรู้สึกสบายและไม่เครียด
4. ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม (Working in Groups) การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มตามโครงการเป็นที่สร้างความสนุกสนานให้แก่เด็ก ถ้าปล่อยให้พูดคุยและหารื้อกันในกลุ่มเพื่อหาคำตอบ นักเรียนทำร่วมกัน 3 หรือ 4 คน ไม่เพียงแต่จะสนุกกับการเปลี่ยนแปลงของวิธีคิด แต่ยังได้เรียนรู้จากกันและกัน
5. ใช้วิธีการหลากหลายแปลกใหม่ (School Day Variety) ไม่มีการเรียนใดจะสนุกหากมีการเรียนแบบเดิมๆ ให้เปลี่ยนตารางและเพิ่มความแปลกใหม่ในชั้น นักเรียนต่างก็รักที่จะใช้ความพยายามกับสิ่งใหม่ๆ จัดให้สามารถทำใบงานให้เสร็จในวันเดียว และวันต่อไปให้มีการศึกษาภาคนอกห้องเรียน การใช้สื่อต่างๆ มีสีสันเคลื่อนไหวได้

การนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

อาคม จันทสุนทร (2525: 1) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นบริการอย่างหนึ่งที่จัดให้แก่ระบบการศึกษามีเทคนิคและเป็นไปทางวิชาการ การนิเทศการศึกษาจะกระทำต่อบุคลากรทางการศึกษา ทั้งครู ผู้บริหาร และฝ่ายบริการอื่นๆในวงการการศึกษา โดยมีจุดหมายปลายทางที่ผลการศึกษาหรือเด็กที่ได้รับการศึกษา

สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536: 3) กล่าวว่า การนิเทศ เป็นกระบวนการจัดการบริการการศึกษา เพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของระบบการศึกษา เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะชี้แนะช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการพัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียน

2. ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

ชาญชัย อาจิณสมจาร (ม.ป.ป.: 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษา เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากเพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน อีกประการหนึ่ง การศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้ สิ่งเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น
2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครู จะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงาน ในสถานการณ์จริง
3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียม การสอน
4. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการที่ให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ
5. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังสามารถรวมพลังของทุกคน ที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย

สุทธนู ศรีไสย์ (2545: 7-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาสามารถเป็นประโยชน์ต่อครู ดังนี้

1. การนิเทศ ช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน

2. การนิเทศ สนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง
ครูสามารถมองเห็นด้วยตัวเองว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนมากน้อยเพียงใด
 3. การนิเทศ ช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการทำงานหรือการสอนของครูอื่นๆเพื่อปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้ จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีการใหม่ๆจากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่นๆด้วย
 4. การนิเทศ ช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติไปพร้อมๆกัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้างๆภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่ม และชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการ ความน่าเชื่อถือ และความเป็นวิชาการของครูคนนั้นได้เป็นอย่างดี
 5. การนิเทศ เป็นกระบวนการที่ทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้นในขณะปฏิบัติงาน ครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทลายและช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย
- กล่าวโดยสรุป การนิเทศ มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

3. หลักการของการนิเทศการศึกษา

สจัต อุทรานันท์ (2530: 15-18) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยการดำเนินการนิเทศต้องมีการทำงานเป็นขั้นตอน (steps) มีความต่อเนื่อง (continuity) ไม่หยุดนิ่ง (dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินการนั้นต้องผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่การดำเนินการกับนักเรียนโดยตรง แต่การนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานโดยผ่านตัวครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาให้บุคลากรเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษานับบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกันเท่านั้น และจะหมายถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงบทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนการยอมรับผิดชอบต่อผลงานร่วมกันด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536: 26-27) ได้กล่าวถึง หลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรมีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนเป็นการดำเนินการเป็นโครงการ
2. การนิเทศการศึกษาถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ ความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นความร่วมมือร่วมใจกัน
3. การดำเนินและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. การนิเทศการศึกษาจะให้ได้ผลดีควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการแก้ไขปัญหาและช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหาตลอดจนรายละเอียดต่าง เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

สรุปได้ว่า หลักการของการนิเทศการศึกษา เป็นหลักการที่จะสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการนิเทศของผู้นิเทศ เป็นแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญคือ หลักของการมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาครูเป็นสำคัญ หลักแห่งความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศและครู หลักของการสร้างสัมพันธภาพบนความเท่าเทียมและการยอมรับซึ่งกันและกัน หลักของความเป็นระบบและความต่อเนื่อง และหลักของความยืดหยุ่นให้อิสระในการพัฒนาตนเอง

4. การกิจของการนิเทศการศึกษา

กลิคแมน (Glickman, 2009 อ้างถึงใน เก็จนก เอื้อวงศ์, ม.ป.ป.: 13-14) ได้กล่าวถึงภารกิจของการนิเทศการศึกษา มี 5 ประการ คือ

1. การให้ความช่วยเหลือโดยตรง (direct assistance) ผู้นิเทศจะติดต่อสัมพันธ์กับผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่องเป็นการส่วนตัว โดยอาจเข้าไปสังเกตการณ์สอนและการให้ความช่วยเหลือแนะนำครูเป็นรายบุคคลเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนโดยอาศัยการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบเพื่อนสอนเพื่อน การสาธิตการสอน และการให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนและทรัพยากรในการนิเทศอื่นๆ

2. การพัฒนาโดยกลุ่ม (group development) ผู้นิเทศจัดประชุมครูเพื่อการแก้ปัญหา การดำเนินการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพต้องมีผู้นำกลุ่มที่มีทักษะระหว่างบุคคลที่ดี กลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะมี 2 มิติ มิติแรก คือ มิติด้านภาระงาน (task dimension) โดยกลุ่มจะต้องมีแนวทางและเป้าหมายของกลุ่ม เช่น กลุ่มเพื่อพัฒนาตำรา แผนการสอนใหม่ หลักสูตรใหม่ หรือ แผนพัฒนาวิชาชีพ มิติที่สอง คือ มิติด้านบุคคล (person dimension) กลุ่มที่มีประสิทธิภาพและมีการใช้ทักษะระหว่างบุคคลอย่างดี สมาชิกกลุ่มจะมีความพึงพอใจซึ่งจะเป็นพลังขับเคลื่อนการทำงานร่วมกัน การที่กลุ่มมีลักษณะละเอียดอ่อนและให้ความสำคัญกับความรู้สึกของสมาชิกจะช่วยสร้างบรรยากาศในการพบปะกันและช่วยให้กลุ่มบรรลุภารกิจที่ตั้งไว้

3. การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) มีการดำเนินการใน 2 ระดับ ระดับแรก คือ ครูแต่ละคนต้องมีโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อการสนับสนุนวิชาชีพของตนและการทำงานให้บรรลุเป้าหมายของวิชาชีพ ระดับสอง คือ ครูในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนหรือหน่วยงานต้องทำความเข้าใจ เรียนรู้ ใช้ทักษะ ความรู้ และโปรแกรมการพัฒนาร่วมกันที่จะให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน การพัฒนาทางวิชาชีพอาจมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการวางแผนระยะยาว การประชุมเพื่อการแก้ปัญหา การทดลอง การสนับสนุนทางการบริหาร กิจกรรมกลุ่มย่อย การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสาธิตการสอน และการสอนแนะ

4. การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ครูต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร โดยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ตั้งแต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การจัดการหลักสูตรและสามารถนำหลักสูตรไปสู่กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนและสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่างๆ ของสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูต้องทำงานร่วมกันในการพิจารณาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรและรูปแบบของหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพิ่มทางเลือกและข้อตกลงของครูในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ

5. การวิจัยปฏิบัติการ (action research) เป็นการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับสภาพที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและสถานศึกษา และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือให้ครูมีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการ เมื่อครูขาดความพร้อมในการวิจัยปฏิบัติการ มีความรู้ความสามารถและการตระหนักถึงความสำคัญในระดับต่ำ ผู้นิเทศอาจเลือกวิธีการนิเทศแบบสั่งการเพื่อให้ครูได้ศึกษาอ่านบทความเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนา และเมื่อครูมีความพร้อมในระดับหนึ่งผู้นิเทศอาจเลือกใช้วิธีการนิเทศแบบสั่งการและให้ข้อมูล โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับเป้าหมายของการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการจัดทำแผนปฏิบัติการ แล้วจึงใช้การนิเทศแบบร่วมมือและหากครูสามารถพัฒนาเองจนสามารถยกระดับความรู้ความสามารถได้แล้ว จึงสามารถใช้การนิเทศแบบไม่ชี้แนะ

ภารกิจการนิเทศทั้ง 5 ลักษณะข้างต้น เป็นสิ่งสำคัญในการสนับสนุนเพื่อจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนาครู ผู้นิเทศต้องวางแผนในการดำเนินการตามภารกิจทั้งหมดโดยการรวมเป้าหมายของสถานศึกษาและความต้องการของครูให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อจะนำไปสู่ผลงในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)

กิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทยโดยเฉพาะและสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมวันสุนทรภู่และกิจกรรมวันภาษาไทย ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

1. ประวัติและความเป็นมา

ประวัติและความเป็นมาของวันสุนทรภู่และวันภาษาไทยมีดังนี้

1.1 ประวัติและความเป็นมาของวันสุนทรภู่

พระสุนทรโวหาร นามเดิม ภู หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า สุนทรภู่ เกิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2329 เป็นอาลักษณ์ชาวไทยที่มีชื่อเสียงเชิงกวี ได้รับยกย่องเป็นเชกสเปียร์แห่งประเทศไทย เกิดหลังจากตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ 4 ปี และได้เข้ารับราชการเป็นอาลักษณ์ราชสำนักในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อสิ้นรัชกาลได้ออกบวชเป็นเวลา 20 ปี ก่อนจะกลับเข้ารับราชการอีกครั้งในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเป็นอาลักษณ์ในสมเด็จเจ้าฟ้าจุฑามณี กรมขุนอิศเรศรังสรรค์ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นพระสุนทรโวหาร เจ้ากรมอาลักษณ์ฝ่ายพระราชวังบวร ซึ่งเป็นตำแหน่งราชการสุดท้ายก่อนสิ้นชีวิต

สุนทรภู่เป็นกวีที่มีความชำนาญทางด้านกลอนได้สร้างบทการประพันธ์กลอนนิทานและกลอนนิราศชิ้นใหม่จนกลายเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางสืบเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ผลงานที่มีชื่อเสียงของสุนทรภู่มีมากมายหลายเรื่อง เช่น นิราศภูเขาทอง นิราศสุพรรณ เพลงยาวถวายโอวาท กาพย์พระไชยสุริยา และพระอภัยมณี เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่อง พระอภัยมณี ได้รับยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าเป็นยอดของวรรณคดีประเภทกลอนนิทาน และเป็นผลงานที่แสดงถึงทักษะความรู้ และทัศนะของสุนทรภู่อีกมากที่สุด งานประพันธ์หลายชิ้นของสุนทรภู่นี้ได้รับเลือกให้เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการเรียนการสอนนับแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เช่น กาพย์พระไชยสุริยา นิราศพระบาท และอีกหลายๆเรื่อง

ปี พ.ศ. 2529 ในโอกาสครบรอบ 200 ปีชาตกาล สุนทรภู่นี้ได้รับยกย่องจากองค์การยูเนสโกให้เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านงานวรรณกรรม ผลงานของสุนทรภู่นี้ยังเป็นที่นิยมในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องตลอดมาไม่ขาดสาย และมีการนำไปดัดแปลงเป็นสื่อต่างๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์ เพลง รวมถึงละคร มีการก่อสร้างอนุสาวรีย์สุนทรภู่ไว้ที่ตำบลกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง บ้านเกิดของบิดาของสุนทรภู่นี้และเป็นที่กำเนิดผลงานนิราศเรื่องแรกคือ นิราศเมืองแกลง วันที่ 26 มิถุนายนของทุกปี ถือเป็น วันสุนทรภู่ ซึ่งเป็นวันสำคัญด้านวรรณกรรมของไทย มีการจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติคุณและส่งเสริมศิลปะการประพันธ์บทกวีจากองค์กรต่างๆ โดยทั่วไป (วิกิพีเดีย, 2564: ออนไลน์)

1.2 ประวัติและความเป็นมาของวันภาษาไทย

วันภาษาไทยแห่งชาติ ตรงกับวันที่ 29 กรกฎาคม ของทุกปี เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินไปทรงอภิปรายเรื่อง "ปัญหาการใช้คำไทย" ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รัฐบาลจึงได้ประกาศให้วันนี้เป็นวันสำคัญตั้งแต่นั้น พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (วิกิพีเดีย, 2564: ออนไลน์)

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ผู้ทรงเป็นนักปราชญ์และนักภาษาไทย รวมทั้งเพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ได้ทรงแสดงความห่วงใยและพระราชทานแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย
2. เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542
3. เพื่อกระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของคนไทยทั้งชาติให้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย ตลอดจนร่วมมือร่วมใจกันทำนุบำรุงส่งเสริมและอนุรักษ์ภาษาไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และเป็นสมบัติวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป
4. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการใช้ภาษาไทยทั้งในวงวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งเพื่อยกมาตรฐานการเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษาทุกระดับให้สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

5. เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเผยแพร่ความรู้ภาษาไทยในรูปแบบต่างๆ ไปสู่ สาธารณชนทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติและในฐานะที่เป็นภาษาเพื่อการสื่อสารของทุกคนในชาติ

2. แนวทางการจัดกิจกรรมและผลการดำเนินงาน

แนวทางการจัดกิจกรรมและผลการดำเนินงานโครงการวันสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับภาษาไทยซึ่งได้แก่ วันสุนทรภู่และวันภาษาไทยมีดังนี้

2.1 กิจกรรมวันสุนทรภู่

จากรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการประจำปี 2554 กิจกรรมวันสุนทรภู่ โครงการวันสำคัญของโรงเรียนสมาคมป่าไม้แห่งประเทศไทยอุทิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 สรุปได้ว่า ได้จัดกิจกรรมวันสุนทรภู่ขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึง ความเป็นคนไทย ส่งเสริมให้นักเรียนรักและสนใจในความงดงามของคำประพันธ์ไทย กิจกรรม ประกอบด้วยการกล่าวถึงประวัติสุนทรภู่ ประกวดการอ่านทำนองเสนาะ ประกวดการแต่งกาย ชุดในวรรณคดี เป็นต้น ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมวันสุนทรภู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็น 48.83 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.66 และระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 17.50 คมกฤษ พุ่มบุญนา (2554: 10)

2.2 กิจกรรมวันภาษาไทย

จากรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการวันภาษาไทยแห่งชาติ หน่วยงานหลักสูตร ภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีงบประมาณ 2555 สรุปได้ว่า ได้จัดกิจกรรม วันภาษาไทยแห่งชาติขึ้นเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยและส่งเสริม นักศึกษาหลักสูตร ภาษาไทยได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย โดยนำเสนอผลงานทางด้านภาษาไทยผ่านกิจกรรม การแสดงเพื่อรณรงค์การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องให้แก่บุคคลทั่วไป และเสริมสร้างจิตอาสาให้แก่ นักศึกษาหลักสูตรภาษาไทย ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา ศิษย์เก่าและบุคคลภายนอก สรุปได้ว่า ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับ มากที่สุด รักษศิริ ชูณพนธ์รักษ์ (2555: 7)

การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ มาประกอบกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้น ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สถานศึกษาจึงควรมีการพัฒนาห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภททั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการตอบสนองความต้องการและความสนใจของครูและนักเรียนเพื่อการศึกษา ค้นคว้า

ดังนั้น โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่จึงได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน โดยยึดแนวทางการพัฒนาห้องสมุดแบบ “ห้องสมุด 3 ดี” ที่เน้นการพัฒนาใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี บรรยากาศดี และบรรณารักษ์ดี ดังมีรายละเอียดโดยสรุปได้ ดังนี้

ห้องสมุด 3 ดี

1. ดี 1 : หนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี

หนังสือเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ทำให้เกิดการใฝ่เรียนใฝ่รู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น ห้องสมุดควรมีหนังสือที่มีสารประโยชน์ มีปริมาณเพียงพอและเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้เรียน ควรมีการคัดเลือกหนังสือโดยใช้เกณฑ์ด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 เกณฑ์การคัดเลือกหนังสือ

1.1.1 เนื้อหาสาระ หนังสือประเภทอ้างอิงหรือสารคดีจะต้องมีเนื้อหาสาระที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามหลักสูตรของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย ทันเหตุการณ์ หากเป็นประเภทบันเทิงคดีหรือส่งเสริมการอ่านควรมีเนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการและศีลธรรมอันดีงาม เหมาะสมกับวัย สนุกสนาน ได้รับความสนใจก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตได้

1.1.2 ความถูกต้องของข้อมูล มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหนังสือประเภทอ้างอิง สารคดี และหนังสือวิชาการอื่นๆ ตลอดจนหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ให้พิจารณาในเรื่องของความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ของแหล่งที่มา แหล่งค้นคว้า บรรณานุกรมถูกต้อง ชัดเจน ทันเหตุการณ์ และได้รับลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย

1.1.3 ภาพประกอบของหนังสือ ควรพิจารณาให้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับประเภทของหนังสือ สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ชัดเจนเหมาะสมกับวัย มีสีสันสวยงาม รวมทั้งมีสัดส่วนเหมาะสมกับหน้ากระดาษ

1.1.4 การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา ใช้ถ้อยคำภาษาถูกต้อง สื่อความหมาย ได้ชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย เหมาะสมกับประเภทและเนื้อหาของหนังสือ รวมทั้งวัยของผู้อ่าน กรณีหนังสือ ทางวิชาการ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศถ้ามีการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยแล้วควรใช้ภาษาไทย

1.1.5 ความถูกต้องตามอักขรวิธี ภาษาที่ใช้ในหนังสือประเภทต่างๆ ต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามอักขรวิธี เช่น การใช้ตัวสะกด การันต์ คำควบกล้ำ เป็นต้น รวมทั้งการใช้ คำชนิดต่างๆ เช่น คำนาม สรรพนาม อักษรย่อ เป็นต้น ใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนได้ถูกต้องตาม สถานการณ์ของเรื่องนั้นๆ และเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

1.1.6 ราคาหนังสือ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมด้านปริมาณและคุณภาพ ของหนังสือ

1.1.7 ส่วนลดของราคาหนังสือ หนังสือที่จัดซื้อส่วนใหญ่จะได้รับส่วนลด ควรนำส่วนลดดังกล่าวมาจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น

1.1.8 องค์ประกอบอื่นๆ เช่น ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุด แห่งชาติ เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ จำนวนครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ มีส่วนประกอบของหนังสือ ครบถ้วน

1.2 ประเภทหนังสือที่ควรจัดซื้อ

1.2.1 หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่ใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าที่จะช่วยให้ ผู้อ่านสามารถแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงและตอบคำถามได้ในเวลาอันรวดเร็ว

1.2.2 หนังสือสารคดี เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่าน มีเนื้อหาครอบคลุม วิชาการสาขาต่างๆ ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน เนื้อหาควรประกอบด้วยหนังสือเกี่ยวกับภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

1.2.3 หนังสือบันเทิงคดี เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน เป็นการเขียนขึ้นจากประสบการณ์หรือจินตนาการโดยอาศัยเค้าความจริงของชีวิตและสังคม ได้แก่ หนังสือนวนิยาย หนังสือรวมเรื่องสั้น หนังสือบทละคร และหนังสือร้อยกรอง

1.2.4 หนังสือเด็กและเยาวชน เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยเด็ก มีกลวิธีในการเขียนพร้อมภาพประกอบเรื่องที่ชวนอ่านและติดตาม มีศิลปะในการจัดทำอย่างประณีต งดงาม

1.2.5 หนังสือเสริมประสบการณ์ เป็นหนังสือที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ในการศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื้อหาสาระอิงหลักสูตร ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการ อ่าน

มากยิ่งขึ้น เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

1.2.6 เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรสำหรับครู เช่น หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือครู แผนการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ เป็นต้น

1.2.7 วารสารและนิตยสาร

1.2.8 หนังสือพิมพ์

1.2.9 หนังสือแปลและหนังสือภาษาต่างประเทศ

2. ดี 2 : บรรยากาศและสถานที่ดี

ห้องสมุดควรมีองค์ประกอบที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์สูงสุดดังนี้

2.1 บรรยากาศและสถานที่ พิจารณาการออกแบบการจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดให้ทันสมัยและมีบรรยากาศที่ดี ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดวางครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย อุณหภูมิ สีสัน และองค์ประกอบของครุภัณฑ์ที่ใช้ให้มีความสอดคล้องเป็นแนวคิดเดียวกัน รวมทั้งการจัดวางมุมต่างๆภายในห้องสมุด

2.2 ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีจำนวนเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

2.3 ระบบงานห้องสมุด ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยงานครูบรรณารักษ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและให้บริการแก่ผู้ใช้ให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2.4 บริการและกิจกรรม คุณภาพของงานบริการตรวจสอบ รวดเร็ว และมีอัตราค่ายืมคืนต่ำ ทำให้หนังสือมีชีวิต และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

2.5 บุคลากร ต้องพัฒนาครูบรรณารักษ์ให้มีความรู้ในการบริหารจัดการห้องสมุดสมัยใหม่ สร้างมุมมองใหม่ๆให้เกิดขึ้น มีการทำงานเชิงรุกเพื่อสนองความต้องการการเรียนรู้แก่คนทุกเพศทุกวัยในโรงเรียนและชุมชน

2.6 รายการครุภัณฑ์ประกอบห้องสมุด โรงเรียนสามารถเลือกได้ตามความต้องการและความเหมาะสมกับขนาดของห้องสมุด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการจัดห้องสมุด บรรยากาศการให้บริการ และกลุ่มเป้าหมายที่จะมาใช้บริการเป็นหลัก

3. ดี 3 : บรรณารักษ์และกิจกรรมดี

บุคลากรห้องสมุดประกอบด้วยบุคลากรต่างๆที่เกี่ยวข้องในงานห้องสมุด ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้เรียน ตลอดจนชุมชน แต่บุคคลที่สำคัญที่สุดของห้องสมุดคือ ครูบรรณารักษ์ ซึ่งจะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ ครูบรรณารักษ์

จะต้องเป็นผู้มีความรู้ วุฒิอย่างต่ำปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์หรือผ่านการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์ หรือการบริหารงานห้องสมุดและส่งเสริมการอ่าน มีหัวใจในการให้บริการ มีอหยาศัยไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใส และบริหารจัดการงานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงาน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสในการอบรมดูงาน เพื่อพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถบริการความรู้ให้เข้าถึงผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีเวลาในการปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มเวลา

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นสิ่งสำคัญช่วยให้ห้องสมุดมีชีวิตชีวาและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจึงเป็นวิธีการกระตุ้นให้เกิดการอ่านอย่างต่อเนื่อง และเป็นแรงจูงใจให้ผู้อ่านได้อ่านอย่างมีความสุข ดังนั้น ห้องสมุดโรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

ชื่องาน/โครงการ	โครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
แผนงาน	บริหารงานวิชาการ
สนองกลยุทธ์ที่	สพฐ. ข้อที่ 1,3 สพป.ข้อที่ 1,3
ลักษณะโครงการ	ใหม่
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นางวิไลวรรณ ปิ่นสุขและคณะครู
ระยะเวลาดำเนินการ	ตลอดปีการศึกษา 2563

1. หลักการและเหตุผล

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารของคนไทยทั้งชาติ ให้สามารถเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บ่งบอกถึงความเป็นอารยธรรมและเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ นอกจากนี้ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงคนไทยรุ่นปัจจุบัน เป็นที่น่าภาคภูมิใจยิ่งนักที่เรามีภาษาประจำชาติที่ใช้สื่อความหมายได้ทั่วประเทศ เราสำรวจด้วยถ้อยคำในภาษาและสามารถใช้ ประโยชน์ได้โดยสะดวกทั้งในภาษาพูด และภาษาเขียน ภาษาไทยของเรามีความเจริญงอกงาม เพราะนอกจากเราจะดำรงรักษาส่วนที่เป็นของเดิมไว้ได้แล้ว เรายังสามารถสร้างส่วนที่เป็นของใหม่ให้ผสมผสานกลมกลืนกับของเดิมไว้เป็นอย่างดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดว่า เมื่อจบการศึกษาในแต่ละระดับชั้น นักเรียนต้องมีทักษะในด้านการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน เป็นอย่างดี มีนิสัยรักการอ่านและร่วมแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านการเขียน นับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะนอกจากเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแล้ว ยังส่งผลต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆในหลักสูตรอีกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายภายใต้โครงการวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เด็กอุดร 1 เป็นที่ 1 โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นฐาน ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน โดยกำหนดนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ นโยบายที่ 1 ยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET, NT, RT, PISA ร้อยละ 3 นโยบายที่ 2 เด็กอุดร 1 อ่านออกเขียนได้ทุกคน ร้อยละ 100 นโยบายที่ 3 เด็กอุดร 1 รักการอ่านทุกคน ร้อยละ 100

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนในปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 8 คน จากผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 80.49 ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.83 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.53 ซึ่งผลการประเมินและผลการทดสอบที่กล่าวไว้ข้างต้น ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา

ดังนั้น โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่จึงจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ขึ้น เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สูงขึ้น
- 2.2 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนภาษาไทย
- 2.3 เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ตระหนัก และเห็นคุณค่าของภาษาไทย
- 2.4 เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาไทย

3. เป้าหมาย

3.1 ผลผลิต (Out puts)

นักเรียนระดับชั้น ป.1 – ป.6 โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 มีทักษะ
ในการอ่าน การเขียน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

3.2 ผลลัพธ์ (Outcomes)

นักเรียนระดับชั้น ป.1 – ป.6 โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น

4. การดำเนินงาน

4.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียน

4.2 ศึกษาแนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

4.3 ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครู เพื่อวางแผนดำเนินการจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

4.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

4.5 จัดกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของโครงการ

4.6 ประเมินผล/สรุป/รายงานผล

5. กิจกรรม/ระยะเวลา/แผนกำกับติดตาม

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ												หมายเหตุ
ภาคเรียนที่	ภาคเรียนที่ 1/ 2563						ภาคเรียนที่ 2/ 2563						
ระยะเวลาดำเนินการ	พค	มีย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	
1. วิเคราะห์สภาพปัญหา	↔												
2. ศึกษาแนวคิด หลักการ	↔												
3. ประชุมคณะกรรมการ	↔→												
4. แต่งตั้งคณะกรรมการ	↔												
5. ดำเนินการตาม โครงการ		←—————→											
6. ประเมินผล / สรุป / รายงานผล												↔	

6. งบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ในโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ปีการศึกษา 2563 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 6.1 กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ จำนวน 12,000 บาท
- 6.2 กิจกรรมการนิเทศติดตาม จำนวน - บาท
- 6.3 กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย) จำนวน 4,000 บาท
- 6.4 กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด จำนวน 10,000 บาท

7. การประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือ
ผลผลิต (Outputs) นักเรียนระดับชั้น ป.1 – ป.6 โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 มีทักษะในการอ่าน การเขียน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ	- ตรวจสอบเอกสาร ชั้นเรียน - ประเมินความสามารถ ของนักเรียน	- แบบตรวจสอบ เอกสารชั้นเรียน - แบบประเมิน ความสามารถของ นักเรียน
ผลลัพธ์ (Outcomes) นักเรียนระดับชั้น ป.1 – ป.6 โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น	- ประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของ นักเรียน	- แบบแสดงผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของ นักเรียน

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 นักเรียนมีสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สูงขึ้น
- 8.2 ครูมีความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพิ่มขึ้น
- 8.3 นักเรียนเห็นความสำคัญ ตระหนัก และเห็นคุณค่าของภาษาไทย
- 8.4 โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ถาวร บุบผาวงษ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง การเล็งดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง มีผลต่อนิสัยการอ่านมากกว่าการเล็งดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครองและการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียน ส่วนเพศของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ไม่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ศมานันท์ รัฐธนะรัชต์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model พบว่า หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี มีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

เสนาะ สุขสงวน (2548) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยใช้การประเมินรูปแบบ CIPP Model พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 2 โดยรวมมีความเหมาะสมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริบท มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมระดับพอใช้

มานิตย์ จินตามงคล (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินการนิเทศภายใน โรงเรียน ด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ในสหวิทยาเขตวิทยาสถาพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านกระบวนการ จำแนกตามบทบาทการนิเทศ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบด้านสภาพแวดล้อม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

เบญจพันธ์ ทองตัน (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยประเมินโครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการในภาพรวมทั้งจังหวัด พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แววตา พุกษา (2550) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมิน ชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า การประเมินโครงการด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริบทและด้านกระบวนการ อยู่ใน ระดับมาก ส่วนด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับปานกลาง

จริยา อันอารี (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุด ประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการให้บริการ ห้องสมุดประชาชนในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม เป็นไป ในแนวทางเดียวกับนโยบายการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ปี 2549-2551 ของสำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน และเป็นไปตามจุดเน้นและกลยุทธ์การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน ปี 2550 ด้านปัจจัย อาศัยสถานที่ทั้งภายในและภายนอกในร่มรื่นสวยงามสะดวกสบายต่อการให้บริการ เช่น มีการจัดสวนหย่อม จัดโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งพัก นั่งอ่านหนังสือ จัดมุมอ่านหนังสือ มีมุมกิจกรรมต่างๆ มีชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร มีมุมกาแฟ ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านกระบวนการ มีการ บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ คือ มีแผนพัฒนาห้องสมุด มีการดำเนินงานตามแผน มีคู่มือปฏิบัติงาน ห้องสมุด มีการติดตามประเมินผลและมีการนำผลการติดตามไปพัฒนา และด้านผลผลิต มีจำนวน สมาชิกและผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น

อัญชลี ประกายเกียรติ (2554) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ด้วยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ ด้วยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) การประเมินด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องเหมาะสม อยู่ในระดับมาก การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมิน ด้านกระบวนการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก และการประเมินด้านผลกระทบ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Woodward, Jane P. and Yeager, John L. (1972) ได้ทำการประเมินผลเรื่อง การฝึกหัด R & D เป็นรายบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่ได้จากการระดมความคิดเปรียบเทียบ พัฒนาแบบฝึกด้านความคิดและการปฏิบัติในการศึกษาค้นคว้า พบว่า วิธีการฝึกโปรแกรม การศึกษา ประเมินผลรายบุคคล โดยเลือกใช้รูปแบบจำลองชิปปี้ จากผลการประเมิน ค้นพบปัญหาในการฝึกหัดว่า มีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการศึกษามากเกินไป การเสียเวลากับการฝึกปากเปล่าและพบว่า

เวลาเป็นปัญหาใหญ่ของพฤติกรรมการศึกษา และในที่สุดสรุปผลการประเมินได้ว่าต้องเปลี่ยนแปลงวิธีประเมินผล การวางแผน การออกแบบ การให้ความรู้ที่เชื่อถือได้โดยการทดสอบเป็นกลุ่ม และรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) เป็นประโยชน์ในการออกแบบการประเมินการศึกษาได้ดี

ฟิดัน (Fidone, 1993 อ้างถึงใน รสรินทร์ อรอมรัตน์, 2545: 57) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโปรแกรมวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ข้อบกพร่องบริบทของโมเดลช่วยในการตัดสินใจหรือรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า 1) นักเรียนต้องการประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างกว้างขวาง รวมทั้งการเยี่ยมชมชนทางวิทยาศาสตร์แห่งอื่นมากกว่าการทดลองในห้องปฏิบัติการและการศึกษาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติมในชั้นเรียน 2) ครูควรเน้นขอบข่ายของจุดประสงค์ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เพื่อการพัฒนาทักษะในห้องปฏิบัติการและพัฒนาทักษะการทำงาน 3) ทั้งนักเรียนและครู ต้องการหลักสูตรระยะสั้นๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ศึกษาในสาขาอื่นๆ โดยกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน 4) ครูในโรงเรียนระดับกลางคิดว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิทยาศาสตร์ เป็นการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพและการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาดัดแปลงให้เหมาะสมกับนักเรียนเท่านั้น

Chiang (1997) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรเทคโนโลยีวิศวกรรมเครื่องกล 5 ปี ของจูเนียร์คอลเลจในไต้หวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) กลุ่มตัวอย่างคือ บัณฑิต นักศึกษา คณาจารย์และนายจ้าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในด้านความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งนักศึกษาพอใจกับหลักสูตรนี้เช่นเดียวกับทางผู้สอนพอใจกับความสำเร็จของนักศึกษา ส่วนนายจ้างพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับผลงานของบัณฑิตที่จบการศึกษา ด้านบริบทพบว่า บัณฑิตและนักศึกษาเห็นว่าหลักสูตรไม่ค่อยยืดหยุ่น สอดคล้องกับเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมน้อย ชั่วโมงการฝึกงานไม่เหมาะสม ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า บัณฑิต นักศึกษา และอาจารย์ เห็นว่าอุปกรณ์เครื่องมือที่ช่วยในการเรียนการสอนและสื่อทัศนูปกรณ์เหมาะสมดีแล้ว แต่ตำราเอกสารยังไม่เหมาะสม ด้านกระบวนการ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่ากระบวนการไม่เหมาะสมนักศึกษาและบัณฑิตเห็นว่าเทคนิคการสอนและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ยังไม่เหมาะสม ผู้ดูแลหลักสูตรควรให้ความสนใจและจัดทำหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์ ด้านผลผลิต พบว่า นายจ้างพอใจกับคุณสมบัติและความสามารถของบัณฑิตมาก โดยเฉพาะด้านการสื่อสารและการทำงานในหน่วยงาน

โดยสรุปงานวิจัยที่น่าเสนอมาดังกล่าวนี้ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งเป็นการประเมินอย่างมีระบบ มีกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลเพื่อสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจได้ถูกต้อง รวมทั้งมีคุณค่าในการประเมินผลการศึกษาและการประเมินโครงการต่างๆ ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษางานวิจัย

ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ ทำให้ผู้รายงานนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อกำหนดองค์ประกอบของการประเมิน และวิธีการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 คือ ประเมินการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ความพร้อมด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 128 คน ดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาพิเศษประจำกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1 คน
- 1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน จำนวน 9 คน
- 1.3 ครู จำนวน 4 คน
- 1.4 นักเรียน จำนวน 57 คน
- 1.5 ผู้ปกครอง จำนวน 57 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 102 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 2.1 ศึกษาวิเคราะห์ประจำกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน เนื่องจากตัดครูและผู้บริหารที่เป็นคณะกรรมการ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 2.3 ครู จำนวน 4 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2.4 นักเรียน จำนวน 45 คน เนื่องจากตัดนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 2.5 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 45 คน เนื่องจากตัดผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้รายงานสร้างขึ้นจำนวน 5 ชุด ดังนี้

- 1. แบบสอบถามชุดที่ 1** เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการประเมินด้านบริบทของโครงการเพื่อรวบรวมข้อมูลในการหาคำตอบเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ กับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีจำนวน 10 ข้อ ซึ่งผู้รายงานสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert และได้แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (Best อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2545: 65)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง มีความสอดคล้องมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการหาคำตอบเกี่ยวกับความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลา รูปแบบและกิจกรรมของโครงการ มีจำนวน 8 ข้อ ซึ่งผู้รายงานสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert และได้แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของทรัพยากรโครงการ

3. แบบสอบถามชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครู เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนของโครงการในเรื่องการอบรมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินการตามแผนงาน ความร่วมมือของครู การสนับสนุนและแก้ไขปัญหาจากผู้บริหาร และการสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบ มีจำนวน 6 ข้อ ซึ่งผู้รายงานสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert และได้แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการโครงการ

4. แบบสอบถามชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู เพื่อประเมินด้านผลผลิตโครงการของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ และกิจกรรมการนิเทศติดตาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการประเมินด้านผลผลิตโครงการของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพและกิจกรรมการนิเทศติดตาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพมีจำนวน 6 ข้อ และกิจกรรมการนิเทศติดตาม มีจำนวน 8 ข้อ ซึ่งผู้รายงานสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert และได้แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา

5. แบบสอบถามชุดที่ 5 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อประเมินด้านผลผลิตโครงการของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการประเมินด้านผลผลิตโครงการของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์หาคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมวันสำคัญ มีจำนวน 5 ข้อ และกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด มีจำนวน 9 ข้อ ซึ่งผู้รายงานสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert และได้แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้าง
2. สร้างแบบสอบถามในการประเมินโครงการให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 5 ชุด ดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามการประเมินด้านบริบทของโครงการ จำนวน 10 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ จำนวน 8 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามประเมินด้านกระบวนการของโครงการ จำนวน 6 ข้อ

ชุดที่ 4 แบบสอบถามประเมินด้านผลผลิตโครงการของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ จำนวน 6 ข้อ และกิจกรรมการนิเทศติดตาม จำนวน 8 ข้อ

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการประเมินด้านผลผลิตโครงการของกิจกรรมวันสำคัญ

จำนวน 5 ข้อ และกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดจำนวน 9 ข้อ

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นและให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด

จากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of Item – objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย

3.1 นายวานิช โสภี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสังขามวังน้ำขาว

วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา

3.2 นายนานาธิชัย ศรีทัต ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกกกลาง

วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา

3.3 นางกานต์ทิศา อ้วนอินทร์ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา

3.4 นางจารุวรรณ แจ่มเสียง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย

3.5 นางรมย์ชลี ปาระแก้ว ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา

4. ผู้รายงานได้เลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยในแบบสอบถามครั้งนี้ มีข้อคำถามทั้งหมด 52 ข้อ โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 จึงนำข้อคำถามทั้งหมดมาใช้ในการทดสอบ
5. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามชุดที่ 1 การประเมินด้านบริบทของโครงการ พร้อมด้วยรายละเอียดของโครงการและข้อมูลการบริหารโรงเรียนไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
2. นำแบบสอบถามชุดที่ 2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พร้อมด้วยรายละเอียดของโครงการและข้อมูลการบริหารโรงเรียนไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
3. นำแบบสอบถามชุดที่ 3 การประเมินด้านกระบวนการของโครงการไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
4. นำแบบสอบถามชุดที่ 4 การประเมินผลผลิตโครงการของกิจกรรมห้องเรียนพิเศษและกิจกรรมการนิเทศติดตามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
5. นำแบบสอบถามชุดที่ 5 การประเมินผลผลิตโครงการของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 94 ชุด โดยแยกเป็น ครู จำนวน 4 คน นักเรียน จำนวน 45 คน และผู้ปกครอง จำนวน 45 คน ซึ่งในส่วนของครู ผู้ประเมินดำเนินการเก็บคืนด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับโดยครูประจำชั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้รายงานได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยวิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 มาจัดกลุ่มเป็นประเด็น ข้อเสนอแนะ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 122)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum (X - \bar{X})^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนและค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง
N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. สถิติที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแบบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 112) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้รายงานได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้รายงานได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีข้อคำถามบางส่วนสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยวิธีแจกแจงความถี่และหาร้อยละ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านบริบท

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านบริบท ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านบริบท

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (12 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	6	50.00
1.2 หญิง	6	50.00
2. ตำแหน่ง/สถานภาพ		
2.1 ศึกษานิเทศก์	1	8.33
2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	58.34
2.3 ครู	4	33.33

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.00) เพศหญิง (ร้อยละ 50.00) และส่วนมากเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 58.34)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัจจัยนำเข้า ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (12 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	6	50.00
1.2 หญิง	6	50.00
2. ตำแหน่ง/สถานภาพ		
2.1 ศึกษานิเทศก์	1	8.33
2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	58.34
2.3 ครู	4	33.33

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.00) เพศหญิง (ร้อยละ 50.00) และส่วนมากเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 58.34)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกระบวนการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกระบวนการ ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกระบวนการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (4 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	0	00.00
1.2 หญิง	4	100.00
2. ตำแหน่ง/สถานภาพ		
2.3 ครู	4	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 100.00) และทั้งหมดเป็นครู (ร้อยละ 100.00)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิต

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพและกิจกรรมการนิเทศติดตาม ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพและกิจกรรมการนิเทศติดตาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (11 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	6	54.55
1.2 หญิง	5	45.45
2. ตำแหน่ง/สถานภาพ		
2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	63.64
2.2 ครู	4	36.36

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.55) และส่วนมากเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 63.64)

4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ
และกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด ปรากฏผลดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ
และกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (94 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	50	53.19
1.2 หญิง	44	46.81
2. ตำแหน่ง/สถานภาพ		
2.1 ครู	4	4.26
2.2 นักเรียน	45	47.87
2.3 ผู้ปกครอง	45	47.87

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.19)
และส่วนมากเป็นนักเรียน (ร้อยละ 47.87) และผู้ปกครอง (ร้อยละ 47.87)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน
บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ
และด้านผลผลิต

ผู้รายงานได้นำคำตอบจากแบบสอบถามในตอนที่ 2 ไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 8-15 ดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยรวม

รายการ	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริบท	4.56	0.16	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.47	0.10	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.58	0.23	มากที่สุด
4. ด้านผลผลิต	4.60	0.13	มากที่สุด
โดยรวม	4.55	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.60$)
รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.58$) ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ
ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.47$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านบริบท

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1	4.50	0.52	มาก
2. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบาย ของโรงเรียน	4.58	0.51	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรม ห้องเรียนคุณภาพ	4.50	0.52	มาก
4. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรม การนิเทศติดตาม	4.25	0.45	มาก
5. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรม วันสำคัญ	4.00	0.00	มาก
6. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรม การพัฒนาห้องสมุด	4.75	0.45	มากที่สุด
7. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหา การเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนในปัจจุบัน	4.67	0.49	มากที่สุด
8. วัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น	4.58	0.51	มากที่สุด
9. ความสำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	4.92	0.29	มากที่สุด
10. ความจำเป็นต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทยให้สูงขึ้น	4.83	0.39	มากที่สุด
รวม	4.56	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ($\bar{X} = 4.92$) รองลงมา คือ ความจำเป็นต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอกับการดำเนินโครงการ	4.50	0.52	มาก
2. งบประมาณมีความเหมาะสมกับโครงการ	4.17	0.72	มาก
3. ความเหมาะสมของการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงาน	4.33	0.49	มาก
4. ความเหมาะสมของการแต่งตั้งครูผู้สอนภาษาไทย	4.50	0.52	มาก
5. โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอกับการดำเนินโครงการ	4.42	0.51	มาก
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	4.25	0.45	มาก
7. ความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรมของโครงการ	4.83	0.39	มากที่สุด
8. รูปแบบและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับนักเรียน	4.75	0.45	มากที่สุด
รวม	4.47	0.10	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรมของโครงการ ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมา คือ รูปแบบและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.75$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ งบประมาณมีความเหมาะสมกับโครงการ ($\bar{X} = 4.17$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความเหมาะสมของการกำหนดแผนงานการปฏิบัติ	4.50	0.58	มาก
2. การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.25	0.50	มาก
3. ความร่วมมือของครูในการดำเนินโครงการ	4.50	0.58	มาก
4. ความร่วมมือและความสนใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การสนับสนุนและการแก้ไขปัญหาจากฝ่ายบริหาร	4.50	0.58	มาก
6. การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบ	4.75	0.50	มากที่สุด
รวม	4.58	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความร่วมมือและความสนใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา คือ การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.75$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.25$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียน
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต
ของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนอ่านออก เขียนได้ตามที่หลักสูตรกำหนด	4.64	0.50	มากที่สุด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	4.91	0.30	มากที่สุด
3. นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ	4.45	0.52	มาก
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและการจัดบรรยากาศในห้องเรียน	4.64	0.50	มากที่สุด
5. ครูและนักเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส	4.73	0.47	มากที่สุด
6. มีสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ	4.36	0.50	มาก
รวม	4.62	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ($\bar{X} = 4.91$) รองลงมา คือ ครูและนักเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.73$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.36$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต
ของกิจกรรมการนิเทศติดตาม

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การปฏิบัติตามกำหนดการปฏิบัติงาน	4.45	0.82	มาก
2. ความเหมาะสมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตาม	4.64	0.50	มากที่สุด
3. ความร่วมมือของคณะครูในการดำเนินกิจกรรม การนิเทศติดตาม	4.73	0.47	มากที่สุด
4. บรรยากาศการนิเทศติดตาม	4.82	0.40	มากที่สุด
5. การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	4.73	0.47	มากที่สุด
6. ครูมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น	4.55	0.69	มากที่สุด
7. การรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศ	4.91	0.30	มากที่สุด
8. การนำผลการนิเทศไปพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน	4.55	0.69	มากที่สุด
รวม	4.67	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน
ภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
การรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{X}$ = 4.91) รองลงมา คือ บรรยากาศ
การนิเทศติดตาม ($\bar{X}$ = 4.82) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติตามกำหนดการปฏิบัติงาน
($\bar{X}$ = 4.45)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียน
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต
ของกิจกรรมวันสำคัญ

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงออกทางภาษาไทย	4.96	0.20	มากที่สุด
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของวันสุนทรภู่และวันภาษาไทย	4.79	0.41	มากที่สุด
3. นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง	4.50	0.50	มาก
4. นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของภาษาไทย	4.44	0.70	มาก
5. นักเรียนรักและภูมิใจในความเป็นไทย	4.24	0.50	มาก
รวม	4.59	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงออกทางภาษาไทย ($\bar{X} = 4.96$) รองลงมา คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของวันสุนทรภู่และวันภาษาไทย ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนรักและภูมิใจในความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.24$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียน
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต
ของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ	4.61	0.63	มากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความยิ้มแย้มแจ่มใส	4.40	0.49	มาก
3. การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสวยงาม น่าใช้บริการ	4.79	0.41	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	4.63	0.62	มากที่สุด
5. มีการให้บริการยืมหนังสือกลับบ้าน	4.33	0.56	มาก
6. หนังสือและสื่อมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์	4.31	0.75	มาก
7. หนังสือและสื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ	4.32	0.47	มาก
8. มีหนังสือและสื่อมีเพียงพอกับความต้องการ	4.55	0.52	มากที่สุด
9. ความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการห้องสมุด	4.68	0.61	มากที่สุด
รวม	4.51	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน
ภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัด
สภาพแวดล้อมของห้องสมุดสวยงาม น่าใช้บริการ ($\bar{X}$ = 4.79) รองลงมา คือ ความพึงพอใจในการเข้า
ใช้บริการห้องสมุด ($\bar{X}$ = 4.68) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีหนังสือและสื่อมีความทันสมัย
ทันเหตุการณ์ ($\bar{X}$ = 4.31)

**ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้
การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563**

ผู้รายงานได้นำคำตอบจากแบบสอบถามในตอนที่ 3 มาจัดกลุ่มข้อเสนอแนะ โดยใช้
การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ มีข้อค้นพบ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

1.1 เพิ่มบุคลากรของฝ่ายบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อรับผิดชอบกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะ

1.2 บรรจุครูที่จบเอกภาษาไทยให้ครบทุกระดับชั้น

1.3 ควรเพิ่มงบประมาณในส่วนของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ

1.4 ให้สำรวจความต้องการวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ในการดำเนินงานของครูทุกคน

1.5 ให้ครูภาษาไทยได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการจัด
การเรียนการสอนมากขึ้น

1.6 จัดอบรมครูประจำชั้นให้มีทักษะการสอนภาษาไทย

1.7 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการของโครงการ

2.1 คำสั่งแต่งตั้งหน้าที่รับผิดชอบควรชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน

2.2 ควรประชุมชี้แจงรายละเอียดในการปฏิบัติงานให้ครูทุกคนเข้าใจบทบาท
หน้าที่เพื่อการนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.3 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนอื่นๆ

2.4 ลดภาระงานด้านอื่นๆของครูภาษาไทย

2.5 ควรแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยการปฏิบัติอย่างจริงจังและรวดเร็ว

3. ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของโครงการ

3.1 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ

3.1.1 ควรปรับเปลี่ยนการประเมินห้องเรียนคุณภาพระดับโรงเรียนจาก
เดือนละครั้งเป็นเดือนละสองครั้ง

3.1.2 โรงเรียนควรกำหนดช่วงกิจกรรมในแต่ละวันสำหรับการฝึกทักษะ
การอ่าน การเขียนคำพื้นฐานให้พร้อมเพรียงกันทั้งโรงเรียน

3.1.3 ควรให้รางวัลกับห้องเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.2 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม

3.2.1 ควรนำผลการนิเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ

การเรียนการสอน

3.2.2 ให้รางวัลแก่ครูที่มีคะแนนผลการนิเทศสูงสุดแต่ละครั้งที่ประเมิน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือมากขึ้น

3.3 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)

3.3.1 ควรกำหนดเวลาในการแข่งขันกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสม

3.3.2 เพิ่มจำนวนรางวัลให้กับนักเรียน เพื่อเป็นกำลังใจให้กับนักเรียน

3.3.3 ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม

3.4 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด

3.4.1 ควรจัดซื้อหนังสือ วารสาร และสื่อให้มากขึ้น

3.4.2 ควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อเพิ่มบรรยากาศในการใช้บริการและ

ดูแลรักษาสื่อต่างๆจากฝุ่น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายงานการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานได้สรุปผลการรายงาน เรียงลำดับตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
2. วิธีดำเนินการ
3. สรุปผลการประเมินโครงการ
4. อภิปรายผลการประเมินโครงการ
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ในด้านบริบท
2. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า
3. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ
4. เพื่อประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิต ดังต่อไปนี้
 - 4.1 กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ
 - 4.2 กิจกรรมการนิเทศติดตาม
 - 4.3 กิจกรรมวันสำคัญ
 - 4.4 กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด
5. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 128 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 102 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 (มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด) มีเนื้อหาครอบคลุมการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ทั้ง 4 ด้าน ตามโมเดลการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ซึ่งได้แก่ ด้านที่ 1 บริบท (C=Context) ด้านที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (I=Input) ด้านที่ 3 กระบวนการ (P=Process) ด้านที่ 4 ผลผลิต (P=Product)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ ประกอบด้วย คำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามชุดที่ 1 การประเมินด้านบริบทของโครงการ พร้อมด้วยรายละเอียดของโครงการและข้อมูลการบริหารโรงเรียนไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
2. นำแบบสอบถามชุดที่ 2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พร้อมด้วยรายละเอียดของโครงการและข้อมูลการบริหารโรงเรียนไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
3. นำแบบสอบถามชุดที่ 3 การประเมินด้านกระบวนการของโครงการไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
4. นำแบบสอบถามชุดที่ 4 การประเมินผลผลิตโครงการของกิจกรรมห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมการนิเทศติดตามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ชุด แล้วเก็บคืนด้วยตนเองตามจำนวน
5. นำแบบสอบถามชุดที่ 5 การประเมินผลผลิตโครงการของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 94 ชุด โดยแยกเป็น ครู จำนวน 4 คน นักเรียน จำนวน 45 คน และผู้ปกครอง จำนวน 45 คน ซึ่งในส่วนของครู ผู้ประเมินดำเนินการเก็บคืนด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับโดยครูประจำชั้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้รายงานได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ โดยวิธีแจกแจงความถี่และหาร้อยละ
- 4.2 การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
- 4.3 ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 มีข้อค้นพบโดยสรุป ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านบริบท มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รองลงมา คือ ความจำเป็นต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้น ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมวันสำคัญ

3. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรมของโครงการ รองลงมา คือ รูปแบบและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับนักเรียน ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ งบประมาณมีความเหมาะสมกับโครงการ

4. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความร่วมมือและความสนใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม รองลงมา คือ การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบ ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 รองลงมา คือ ครูและนักเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ

6. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รองลงมา คือ บรรยายการนิเทศติดตาม ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติตามกำหนดการปฏิบัติงาน

7. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงออกทางภาษาไทย รองลงมา คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของวันสุนทรภู่และวันภาษาไทย ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนรักและภูมิใจในความเป็นไทย

8. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสวยงาม น่าใช้บริการ รองลงมา คือ ความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีหนังสือและสื่อมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์

9. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 เมื่อพิจารณา ด้านปัจจัยนำเข้า เสนอแนะให้เพิ่มบุคลากรเพื่อรับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะ สำรวจความต้องการวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ในการดำเนินงานของครูทุกคน ให้ครูภาษาไทยได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น และจัดอบรมครูประจำชั้นให้มีทักษะการสอนภาษาไทย รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ด้านกระบวนการเสนอแนะให้ทำคำสั่งแต่งตั้งหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดในการปฏิบัติงานให้ครูทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ ลดภาระงานด้านอื่นๆของครูภาษาไทย และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนอื่นๆ ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ เสนอแนะให้ ปรับเปลี่ยนการประเมินห้องเรียนคุณภาพระดับโรงเรียนจากเดือนละครั้งเป็นเดือนละสองครั้ง และให้รางวัลกับห้องเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม เสนอแนะให้ นำผลการนิเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และให้รางวัลแก่ครูที่มีคะแนนผลการนิเทศสูงสุดแต่ละครั้งที่ประเมิน ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ เสนอแนะให้ กำหนดเวลาในการแข่งขันกิจกรรมต่างๆ

ให้เหมาะสม เพิ่มจำนวนรางวัลให้กับนักเรียน เพื่อเป็นกำลังใจให้กับนักเรียน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด เสนอแนะให้ จัดซื้อหนังสือวารสาร และสื่อให้มากขึ้น และควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อเพิ่มบรรยากาศในการใช้บริการและดูแลรักษาสื่อต่างๆจากฝุ่น

อภิปรายผล

ผลการประเมินโครงการครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่สำคัญๆ ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 โดยรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการศึกษาและสำรวจความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถ อ่านออก เขียนได้ ถือว่ามีเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านบริบท มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวางแผนจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ได้มีการศึกษารอบนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด มีการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมปัจจุบันของโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีแผนงาน โครงการต่างๆ ในแผนปฏิบัติการประจำปีที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ของคณะกรรมการดำเนินงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับภารกิจของสถาบันภาษาไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2555: 1) ได้ระบุงานในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้ 1) งานแผนงาน/โครงการและงบประมาณพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาประจำชาติและอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่นและภาษาถิ่น

2) งานส่งเสริมพัฒนาสื่อและผลิตสื่อ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น และภาษาถิ่น เพื่อการจัดการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 3) งานส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา ครู พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่นและภาษาถิ่น 4) งานพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กและเยาวชนที่ใช้ภาษาท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษ เพื่อความมั่นคงทางสังคมและการเมือง 5) งานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของคนไทย และคนชาติอื่นในต่างประเทศที่ต้องการเรียนรู้ภาษาไทย 6) งานสนับสนุนการวิจัยและส่งเสริมการวิจัย ของครูและบุคลากรหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย 7) งานสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น และภาษาถิ่น และ 8) งานประสานเครือข่าย ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย

3. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้าน ยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ แต่โรงเรียนได้มีการระดมทรัพยากร จากหลายภาคส่วน ร่วมกันวางแผนและดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย จึงส่งผลให้มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานที่เหมาะสม มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะในด้านครูและบุคลากรซึ่งได้รับการพัฒนา ด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรม การประชุม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน เป็นต้น

4. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้าน ยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โครงการนี้มีการอบรมชี้แจง แนวทางการปฏิบัติให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และระยะเวลา ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆได้ครอบคลุม และรูปแบบของกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาาร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ พรทิพย์ เย็นจะบก และกมลรัฐ อินทรทัศน์ (2556: 1) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพไว้ว่า 1) การทำ ตัวให้เป็นคนงานที่ดี ซึ่งในการทำงานนั้นจะต้องรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ขยันและขวนขวาย แสวงหาความรู้อยู่เสมอ ทำตัวให้เป็นที่รักของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา 2) การรักษามารยาท

และระเบียบในที่ทำงาน ซึ่งการปฏิบัติงานโดยยึดถือระเบียบ เคารพกติกา มารยาท จะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ 3) การสร้างบรรยากาศสดใสในที่ทำงาน ซึ่งการช่วยกันสร้างบรรยากาศที่สดใส เอื้ออาทร สามัคคีในที่ทำงานจะช่วยทำให้เกิดรอยยิ้มในที่ทำงาน ทำให้เกิดความสุขและประสิทธิภาพในการทำงาน และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา จะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

5. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้ให้ความสำคัญและมีความตระหนักต่อการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นักเรียนมีส่วนร่วมและมีความสุขที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แปลกใหม่ ที่ครูพยายามนำมาใช้กับนักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและองค์ประกอบของกิจกรรม ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จได้เป็นห้องเรียนคุณภาพทุกห้องเรียน สอดคล้องกับ ศุภรัตน์ อุปะ (2555: 1) ได้กล่าวถึงห้องเรียนคุณภาพไว้ว่า ห้องเรียนคุณภาพ (The Complete Classroom/Quality Classroom) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพในระดับปฏิบัติ คือระดับห้องเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนระดับรายวิชา โดยครูผู้สอน รวมทั้งการปฏิบัติ การพัฒนา หรือส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนโดยอาจารย์ประจำชั้น โดยเชื่อว่าหากการจัดการเรียนการสอนระดับรายวิชาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ห้องเรียนคุณภาพแล้ว สถานศึกษาแห่งนั้นก็จะกลายเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ หรือมีความเป็นเลิศ (Excellence School) ในที่สุด และได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนคุณภาพไว้ดังนี้ 1) ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม (Involve Everyone) นักเรียนบางคนถูกลืมเพราะไม่มีโอกาสได้พูดในชั้น ไม่เคยถูกเรียกหาและทำการบ้านไม่เสร็จ เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ง่ายๆ ด้วยการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของแต่ละคนและทุกคนในชั้น ถ้านักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในงานที่เรียนจะรู้สึกสนุกและงานสำเร็จ 2) ใช้การเรียนรู้ทั้งกาย (Involve the Entire Body) การที่จะทำการเรียนรู้สนุกต้องให้เขาได้ใช้ทั้งร่างกายให้นักเรียนได้เคลื่อนที่ไปรอบๆห้อง ได้เล่นเกมที่สนุก ถ้าการบรรยายให้ใช้เวลาประมาณ 5 นาที ในการได้ยินแล้วยกมือยกเท้า 3) ใช้การเสริมแรงเชิงบวก (Positive Reinforcement) เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดอย่างหนึ่งที่เพิ่มความสุขให้แก่ชั้นเรียน คือ การเสริมแรงทางบวก แม้จะเป็นความดีเล็กน้อย ไม่สนใจพฤติกรรมที่ไม่ดี สร้างความสำเร็จให้นักเรียนมองในแง่บวกเสมอ หากทางออกให้ นักเรียนจะพบความสำเร็จได้มากกว่า ถ้าเด็กๆ มีความรู้สึกสบายและไม่เครียด

4) ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม (Working in Groups) การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มตามโครงการ เป็นที่สร้างความสนุกสนานให้แก่เด็ก ถ้าปล่อยให้พูดคุยและหารือกันในกลุ่มเพื่อหาคำตอบ นักเรียน ทำร่วมกัน 3 หรือ 4 คน ไม่เพียงแต่จะสนุกกับการเปลี่ยนแปลงของ วิธีคิด แต่ยังได้เรียนรู้จากกันและ กัน และ 5) ใช้วิธีการหลากหลายแปลกใหม่ (School Day Variety) ไม่มีการเรียนใดจะสนุกหากมีการ เรียนแบบเดิมๆ ให้เปลี่ยนตาราง และเพิ่มความแปลกใหม่ในชั้น นักเรียนต่างก็รักที่จะใช้ความพยายาม กับสิ่งใหม่ๆ จัดให้สามารถทำใบงานให้เสร็จในวันเดียวและวันต่อไปให้มีการศึกษาภาคนอกห้องเรียน การใช้สื่อต่างๆ มีสีสันเคลื่อนไหวได้

6. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียน บ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม มีผลการประเมิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมนี้มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และได้ดำเนินการตามแผนมีเครื่องมือที่เหมาะสม ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศติดตาม บรรยายการนิเทศเป็นแบบกัลยาณมิตร ครูและบุคลากรของโรงเรียนที่เป็นผู้รับการประเมินมีทัศนคติ ที่ดีต่อการนิเทศ ให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญของการนิเทศติดตาม เนื่องจากมีการนำผลการ นิเทศไปพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอน จนเห็นผลงานทางด้านวิชาการในเชิงประจักษ์ เช่น ครูมีทักษะ การปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น นักเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของวิชาภาษาไทย สูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา กล่าวคือ มีการดำเนินกิจกรรมการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยใช้หลักการมุ่งผลประโยชน์เพื่อการพัฒนาครู หลักแห่งความร่วมมือและหลักของความเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้น กิจกรรมการนิเทศติดตาม จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ สุทธนู ศรีไสย์ (2545: 7-8) ได้กล่าวถึง ประโยชน์จากการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ 1) การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความ สนใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในห้องเรียน ครูจะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็ง ในการปฏิบัติงานทุกด้าน 2) การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองว่า ตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด 3) การนิเทศ ช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการณ์ทำงาน หรือการสอนของครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนครูคนอื่นๆ ด้วย 4) การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผน จัดทำจุดมุ่งหมาย และแนวปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน ครูแต่ละ คนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้างๆ

ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรและการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่มและชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการ ความน่าเชื่อถือและความเป็นวิชาการของครูได้เป็นอย่างดี และ 5) การนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงาน ครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากผลการประเมิน ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิด หลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทลายและช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย

7. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมวันสำคัญเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้แสดงออกซึ่งความสามารถตามความถนัดและความสนใจ กระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าและเกิดความตระหนักรักและภูมิใจในความเป็นไทย รูปแบบของกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมของครู ของนักเรียน และผู้ปกครอง มีการให้ความรู้ควบคู่กับความบันเทิง นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ สอดคล้องกับ รักษศิริ ชุณหะวัณ (2555: 7) ได้สรุปผลการประเมินความพึงพอใจในโครงการวันภาษาไทยแห่งชาติ ในรายงานผลการดำเนินงานของโครงการวันภาษาไทยแห่งชาติของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ไว้ว่า ความพึงพอใจในด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด

8. ผลการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของห้องสมุด ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น จึงมีการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดด้วยการสร้างอาคารห้องสมุดให้เป็นเอกเทศ ซึ่งได้รับงบประมาณก่อสร้างจากผ้าป่าการศึกษาของชุมชน ทำให้มีพื้นที่มากขึ้นภายในมีการจัดตกแต่ง ให้มีสีสันสดใสสวยงาม เป็นสัดส่วน และมีบรรยากาศผ่อนคลาย ดึงดูดให้นักเรียนอยากเข้ามาใช้ พร้อมทั้งจัดให้มีครูบรรณารักษ์ดูแลและคอยช่วยเหลือ ประจำที่ห้องสมุด สอดคล้องกับ นโยบายการพัฒนาห้องสมุดสถานศึกษาให้เป็นห้องสมุด 3 ดี (หนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี

บรรยากาศดี บรรณารักษ์และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดี) ของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2563 และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: ก) และสอดคล้องกับ จรียา อันอารี (2551: 89) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการศึกษาในด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า มีจำนวนสมาชิกและผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการให้บริการห้องสมุดประชาชนในภาพรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 3 เรื่อง อันดับแรก คือ ความสะดวกในการใช้บริการ รองลงมา คือ ความร่มรื่นสวยงามของบริเวณภายนอก และบรรยากาศในห้องสมุดเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1.1 จากผลการประเมินด้านบริบท พบว่า มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนโครงการ เพื่อให้การดำเนินโครงการต่อเนื่อง ประสบผลสำเร็จ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมวันสำคัญ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับกิจกรรมวันสำคัญ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการกำหนดรูปแบบของกิจกรรม

1.2 จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการให้เพียงพอ เพื่อให้การดำเนินโครงการมีความคล่องตัว รวมทั้งควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินโครงการ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ งบประมาณมีความเหมาะสมกับโครงการ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสม

กับการดำเนินกิจกรรมของโครงการ

1.3 จากผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด สนับสนุนและแก้ไขปัญหาจากฝ่ายบริหาร ส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรและการสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานโครงการ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการ รวมถึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

1.4 จากผลการประเมินด้านผลผลิตของทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ กิจกรรมการนิเทศติดตาม กิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการดำเนินโครงการต่อเนื่องโดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอน และยุทธศาสตร์เชิงรุก จัดให้มีกิจกรรมการแข่งขันวิชาการในระดับสถานศึกษา จัดแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าแข่งขันหรือแสดงความสามารถในด้านภาษาไทย ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาไปจนถึงระดับชาติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการประเมินครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2.2 การประเมินครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย เท่านั้น ควรมีการประเมินโครงการในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**.
กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์.
- . (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**.
กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (ม.ป.ป.). **การนิเทศในสถานศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก
<https://mystou.files.wordpress.com>
- คมกฤษ พุ่มบุญนาถ. (2554). **รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการประจำปี
งบประมาณ ๒๕๕๔ กิจกรรมวันสุนทรภู่ โครงการวันสำคัญ**. สืบค้นเมื่อ
21 มิถุนายน 2564 จาก <https://coolpank.files.wordpress.com>
- จริยา อ้นอารี. (2551). **การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลาง
การเรียนรู้ตลอดชีวิต**. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2564
จาก <https://panchalee.wordpress.com>
- จิราพร สุขเอมโอษฐ์. (2552). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและ
ฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยช่างศิลปะ
และวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เขตภาคกลาง**. ปรินญาณิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. (ม.ป.ป.). **การนิเทศการศึกษา Educational Supervision**.
กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ฐาปนา ฉื่นไพศาล และ อัจฉรา ชีวะตะกุลกิจ. (2544). **การบริหารโครงการและการศึกษา
ความเป็นไปได้**. กรุงเทพฯ: วีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- ดิเรก ศรีสุโข. (2540). **โครงการและการประเมินผลโครงการ**.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร บุปผาวงษ์. (2546). **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวีป ศิริรัตน์. (2544). การวางแผนพัฒนาและการประเมินโครงการ.

กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เบญจพันธ์ ทองตัน. (2550). การวิจัยประเมินโครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา

ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2536). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด

ปัญญา สุขะวนิชย์. (2556). ห้องเรียนคุณภาพ นโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาของ สพฐ.

สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.gotoknow.org>

เปรม ตินสุลานนท์. (2544). แทนคุณแผ่นดินเกิด เทิดคุณค่าภาษาไทย.

กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์.

พรทิพย์ เย็นจะบก และ กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2556). ปัจจัยที่มีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ.

สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก <https://pirun.ku.ac.th>

พิสนุ พองศรี. (2553). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.

มยุรี อนุมานราชธน. (2546). การบริหารโครงการ. เชียงใหม่: คณินิจการพิมพ์.

มานิตย์ จินตามงคล. (2549). การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยรูปแบบการประเมิน

แบบ CIPP ในสหวิทยาเขตวิทยาสถาพรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข้เกร

เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รสรินทร์ ออมรัตน์. (2545). การประเมินหลักสูตรวิชาสื่อสารการศึกษา.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รักษศิริ ชุนทพันธ์รักษ์. (2555). รายงานผลการดำเนินงานของโครงการวันภาษาไทยแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2564 จาก

<http://human.dusit.ac.th>

รัตน์ บัวสนธิ์. (2540). การประเมินโครงการการวิจัยเชิงประเมิน.

กรุงเทพฯ: คอมแพคปรี้น.

วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2541). การประเมินผลระบบเปิด.

กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์.

วิกิพีเดีย. (2564). พระสุนทรโวหาร (ภู่). สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2564 จาก

<https://th.m.wikipedia.org>

. (2564). **วันภาษาไทยแห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2564 จาก

<https://th.m.wikipedia.org>

แววตา พุกษา. (2550). **การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา.**

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ศมนันท์ รัฐณะรัชต์. (2547). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.**

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศุภรัตน์ อุปทะ. (2555). **การขับเคลื่อนแนวคิด “ห้องเรียนคุณภาพ” สู่การปฏิบัติ
ของโรงเรียน**. สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก <http://ratlong1305.blogspot.com>

ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ. (2556). **เอกสารหมายเลข 4**

รูปแบบการประเมินโครงการ. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2564 จาก

<http://econ.tu.ac.th>

สังต์ อุทรานันท์. (2530). **การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ.**

กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.

สมคิด พรหมจ้อย. (2552). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. นนทบุรี: จตุพรดีไซด์.

สมพิศ สุขแสน. (2545). **CIPP Model : รูปแบบการประเมินผลโครงการ.**

สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2564 จาก www.clinictech.most.go.th

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า.**

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

. (2551). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ ชุดรวมบทความ เล่มที่ 4.**

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2557-2561.**

กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). **ภารกิจ-สถาบันภาษาไทย**. สืบค้นเมื่อ

20 มิถุนายน 2564 จาก <https://academic.obec.go.th>

สุทนต์ ศรีไสย์. (2545). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ตีรกานันท์. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสนาะ สุขสงวน. (2548). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียน**

เครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อัญชลี ประกายเกียรติ. (2554). **การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยระบบ**

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีวัดอัปสร. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564

จาก www.pdp.ac.th/filling/doc/140310213425_.doc

อาคม จันทสุนทร. (2525). **“การนิเทศการศึกษา : ตัวเร่งปฏิบัติการการศึกษา”** รายงาน

การฝึกปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา

พ.ศ. 2521 ปทุมธานี ม.ป.ท.

เอกกมล เอี่ยมศรี. (2555). **6 ปัจจัยความสำเร็จสำหรับการจัดการคุณภาพโครงการ**.

สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564 จาก <https://eiamsri.wordpress.com>

Anderson, C. J and B. Simuel. (1985). **Lancaster Practical Paper in English**

Language Education. Vol 6. Great Britain : Pergamon Press.

Chiang, P.W. (1997). **“Assessing The Effectiveness of Five-Year Mechanical**

Engineering Technology Programs of Junior Colleges in Taiwan, R.O.C.

: an Application of the CIPP Evaluation Model (Chain).” Dissertation

Abstract Item : 9625355.

Cronbach, L, J. (1981). **Course Improvement Through Evaluation**. Teachers

College Record. 64,672-683.

The Free Press.

Fetterman, D.M. (1997). **“Empowerment evaluation and accreditation in**

higher education”. In E. Chelimsky, and W.R. Shadish, (Eds), **Evaluation**

for the 21st century : A handbook. Thousand Oaks, California : Sage.

- Stufflebleam, D.L., and Shinkfield, A.J. (1971). **Educational Evaluation and Decision Making**. Itasca, Ill, : Peacock.
- Suchman, E.A. (1990). **Evaluative Research ; Principles and Practice in Public Service and Social Action Action Programs**. New York : Russell Sage Foundation.
- Woodward, Yeager. (1972). **Evaluation of Programs to Train Educational R&D Personnel**. [Online] Available : <http://ericir.syr.edu/plweb-cgi/fastweb?getdog+ericdb+ericdb>. (23 June 2021)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นายวานิช โสภสี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสังขารังน้ำขาว
วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 1
2. นายนฤธิชัย ศรีหัต ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกกกลาง
วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 1
3. กานต์ทิศา อ้วนอินทร์ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
4. นางจรรุวรรณ แจ่มเสียง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
5. นางรมย์ชลี ปาระแก้ว ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (IOC)
การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

ผลการวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (IOC)

การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1.	ชุดที่ 1 ด้านบริบท	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1								
2.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ นโยบายของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้อง กับกิจกรรมการนิเทศติดตาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
6.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
7.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ สภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย ของโรงเรียนในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
8.	วัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
9.	ความสำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
10.	ความจำเป็นต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1.	ชุดที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า								
	โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอกับการดำเนิน โครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	งบประมาณมีความเหมาะสมกับโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	ความเหมาะสมของการแต่งตั้งและกำหนด บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	ความเหมาะสมของการแต่งตั้งครูผู้สอน ภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอกับการดำเนิน โครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
6.	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนิน โครงการ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
7.	ความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรม ของโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
8.	รูปแบบและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับ นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
1.	ชุดที่ 3 ด้านกระบวนการ								
	ความเหมาะสมของการกำหนดแผนงาน การปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	ความร่วมมือของครูในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	ความร่วมมือและความสนใจของนักเรียน ต่อการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
5.	การสนับสนุนและการแก้ไขปัญหา จากฝ่ายบริหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
6.	การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงาน หรือผู้รับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1.	ชุดที่ 4 ด้านผลผลิต กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ								
	นักเรียนอ่านออก เขียนได้ตามที่หลักสูตร กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความ สะอาดและการจัดบรรยากาศในห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	ครูและนักเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
6.	มีสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
1.	ชุดที่ 4 ด้านผลผลิต กิจกรรมการนิเทศติดตาม								
	การปฏิบัติตามกำหนดการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ติดตาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	ความร่วมมือของคณะครูในการดำเนิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
	กิจกรรมการนิเทศติดตาม								
4.	บรรยากาศการนิเทศติดตาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
6.	ครูมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
7.	การรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
8.	การนำผลการนิเทศไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1.	ชุดที่ 5 ด้านผลผลิต กิจกรรมวันสำคัญ								
	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงออกทางภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของวันสุนทรภู่และวันภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของภาษาไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	นักเรียนรักและภูมิใจในความเป็นไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
	ชุดที่ 5 ด้านผลผลิต								

ข้อที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1.	กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด								
	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
2.	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความยิ้มแย้มแจ่มใส	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
3.	การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสวยงาม น่าใช้บริการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
4.	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
5.	มีการให้บริการยืมหนังสือกลับบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
6.	หนังสือและสื่อมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
7.	หนังสือและสื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
8.	มีหนังสือและสื่อมีเพียงพอกับความต้องการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้
9.	ความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการห้องสมุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา
เรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
(ชุดที่ 1)

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ
ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 การประเมินด้านบริบทของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน
ภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1

ขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่าน
จะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการเท่านั้น ขอขอบพระคุณท่าน
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสรารุช ตรีโรจน์พร
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ
ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ตำแหน่ง/สถานภาพ

☐ ศึกษานิเทศก์

☐ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ ครู

ตอนที่ 2 การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านบริบท						
1	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1					
2	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน					
3	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ					

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านบริบท						
4	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมการนิเทศติดตาม					
5	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)					
6	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด					
7	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนในปัจจุบัน					
8	วัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น					
9	ความสำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย					
10	ความจำเป็นต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้น					

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา
เรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
(ชุดที่ 2)

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเพศ
ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

ขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการเท่านั้น ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสรารุช ตริโรจน์พร
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ
ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ตำแหน่ง/สถานภาพ

☐ ศิษยานิเทศก์

☐ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ ครู

ตอนที่ 2 การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านปัจจัยนำเข้า						
1	โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอกับการดำเนินโครงการ					
2	งบประมาณมีความเหมาะสมกับโครงการ					
3	ความเหมาะสมของการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงาน					
4	ความเหมาะสมของการแต่งตั้งครูผู้สอนภาษาไทย					

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านปัจจัยนำเข้า						
5	โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอกับการดำเนินโครงการ					
6	ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินโครงการ					
7	ความเหมาะสมของรูปแบบและกิจกรรมของโครงการ					
8	รูปแบบและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับนักเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา
เรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
(ชุดที่ 3)

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ
ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 การประเมินด้านกระบวนการของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน
ภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการของโครงการ

ขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่าน
จะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการเท่านั้น ขอขอบพระคุณท่าน
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสรารุท ตรีโรจน์พร
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ
ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ตำแหน่ง/สถานภาพ

☐ ครู

ตอนที่ 2 การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านกระบวนการ						
1	ความเหมาะสมของการกำหนดแผนงานการปฏิบัติ					
2	การชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง					
3	ความร่วมมือของครูในการดำเนินโครงการ					
4	ความร่วมมือและความสนใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม					
5	การสนับสนุนและการแก้ไขปัญหาจากฝ่ายบริหาร					
6	การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินงานหรือผู้รับผิดชอบ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการของโครงการ

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา
เรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
(ชุดที่ 4)

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ
ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 การประเมินด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพและกิจกรรมการนิเทศ
ติดตามของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา
2563 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพและกิจกรรมการนิเทศ
ติดตามของโครงการ

ขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่าน
จะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการเท่านั้น ขอขอบพระคุณท่าน
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสรารุช ตรีโรจน์พร
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ
ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ตำแหน่ง/สถานภาพ

☐ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

☐ ครู

ตอนที่ 2 การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านผลผลิต						
กิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ						
1	นักเรียนอ่านออก เขียนได้ตามที่หลักสูตรกำหนด					
2	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5					
3	นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ					
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและ การจัดบรรยากาศในห้องเรียน					
5	ครูและนักเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใส					

6	มีสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ					
ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านผลผลิต						
กิจกรรมการนิเทศติดตาม						
1	การปฏิบัติตามกำหนดการปฏิบัติงาน					
2	ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตาม					
3	ความร่วมมือของคณะครูในการดำเนินกิจกรรมการนิเทศติดตาม					
4	บรรยากาศการนิเทศติดตาม					
5	การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน					
6	ครูมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น					
7	การรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
8	การนำผลการนิเทศไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของโครงการ

1. ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมห้องเรียนคุณภาพ

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมการนิเทศติดตาม

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา
เรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย
โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563
(ชุดที่ 5)

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง/สถานภาพ

ตอนที่ 2 การประเมินด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดของโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดของโครงการ

ขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่าน จะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการเท่านั้น ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสรารุช ตรีโรจน์พร
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยามกาใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ
ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ตำแหน่ง/สถานภาพ

☐ ครู

☐ นักเรียน

☐ ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้การสอนภาษาไทย

โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ปีการศึกษา 2563

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	ด้านผลผลิต					
	กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)					
1	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงออกทางภาษาไทย					
2	การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของวันสุนทรภู่และวันภาษาไทย					
3	นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง					
4	นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของภาษาไทย					

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านผลผลิต						
กิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)						
5	นักเรียนรักและภูมิใจในความเป็นไทย					
กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด						
1	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ					
2	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความยิ้มแย้มแจ่มใส					
3	การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสวยงาม น่าใช้บริการ					
4	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
5	มีการให้บริการยืมหนังสือกลับบ้าน					
6	หนังสือและสื่อมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์					
7	หนังสือและสื่อมีความหลากหลายน่าสนใจ					
8	มีหนังสือและสื่อมีเพียงพอกับความต้องการ					
9	ความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการห้องสมุด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของโครงการ

1. ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมวันสำคัญ (วันสุนทรภู่, วันภาษาไทย)

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะด้านผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาห้องสมุด

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้รายงาน

ประวัติย่อผู้รายงาน

ชื่อ สกุล	นายสรารุช ตรีโรจน์พร
วัน เดือน ปีเกิด	7 กุมภาพันธ์ 2530
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	86 หมู่ 19 บ้านโพนทัน ตำบลเชียงหวาง อำเภอแพะญู จังหวัดอุดรธานี 41150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ ตำบลบ้านธาตุ อำเภอแพะญู จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2558	ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี